

Mee(r)doen met Sport

Sport & Bewegen in Ouder-Amstel 2017-2024

Visie & Uitvoering

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

Inleiding

1. Een nieuwe sportvisie: het hoe en waarom

1.1 Terugblik	1
1.2 Ontwikkelingen in beleid	2
1.3 Totstandkoming van dit beleid	2
1.4 Visie	2
1.5 Uitgangspunten van beleid	3
1.6 Thema's & ambities	4
1.7 Indicatoren	5
1.8 Agenda en uitvoering	6

2. Sport- en beweegstimulering: Gaan sporten én blijven sporten

2.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?	7
2.2 Ambitie 1: Continuering en intensivering inzet combinatiefunctionarissen	9
2.3 Ambitie 2: Sporten financieel mogelijk voor iedereen	10
2.4 Ambitie 3: Sport beter toegankelijk voor mensen met een beperking	11
2.5 Ambitie 4: Benutten van de kracht van sportverenigingen	11
2.6 Acties	12

3. Maatschappelijke betekenis van sport: Mee(r)doen met Sport

3.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?	14
3.2 Ambitie 5: Voorkomen en bestrijden van maatschappelijke uitval	15
3.3 Ambitie 6: Waarderen en stimuleren van vrijwilligers	16
3.4 Ambitie 7: Stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl	16
3.5 Ambitie 8: Sportplezier: een veilig sport- en beweegklimaat	17
3.6 Acties	17

4. Ruimte voor sport: hoogwaardige sportaccommodaties en een beweegvriendelijke buitenruimte

4.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?	18
4.2 Ambitie 9: Efficiënt en effectief gebruik bestaande accommodaties	19
4.3 Ambitie 10: Een beweegvriendelijke buitenruimte	20
4.4 Ambitie 11: Een passende sportieve inrichting van de Nieuwe Kern	22
4.5 Acties	24

5. Communicatie, organisatie en financiering

5.1 Sportief Ouder-Amstel	25
5.2 Monitoring	25
5.3 Partners & Sportontmoeting	25
5.4 Financiering	26

Geraadpleegde bronnen

Bijlage: ontwikkelingen

Voorwoord

Met gepaste trots bied ik u hierbij de sport- en beweegnota voor Ouder-Amstel voor de periode 2017-2024 aan. De nota heeft de titel 'Mee(r)doen met Sport' gekregen, waarmee ik wil benadrukken dat sport met veel meer geassocieerd kan en moet worden dan alleen met begrippen als sportief, jong en dynamisch. Sporten en bewegen is goed voor de gezondheid, leert je omgaan met winst en verlies en draagt bij aan meer zelfvertrouwen. Sport verbindt en heeft zoveel meer functies dan alleen lichaam en geest fit houden. Het is een belangrijk middel bij het realiseren van meer participatie en kan mensen weer op weg helpen bij het komen tot een zinvolle invulling van het dagelijks bestaan. Sport is bovendien ook vooral leuk en plezierig en biedt alle leeftijden en doelgroepen dus wat wils.

Ik zie daar regelmatig mooie voorbeelden van in onze gemeente. Los van onze sportverenigingen, die wat mij betreft symbool staan voor de participatiemaatschappij, gebeurt er veel op sportief gebied in Ouder-Amstel. De Avondvierdaagse, Ronde Hoep Loop en Koningsspelen zijn evenementen waarbij veel mensen samenkomen om op een ongedwongen manier in beweging te komen. En daarnaast zijn er tal van inwoners die op een andere manier sportief bezig zijn, op de sportschool of in onze mooie groene omgeving.

Ik spreek speciaal mijn dank uit aan iedereen die bij de totstandkoming van dit document betrokken is geweest: sportverenigingsbestuurders, fysiotherapeuten, combinatiefunctionarissen, medewerkers van welzijnsstichting Coherente en de leden van de commissie Burger en bestuur.

Dankzij de input van al deze mensen wordt in deze nota aandacht geschonken aan diverse thema's. Zo gaat het over sporten in de buitenruimte, bewegen voor mensen met een beperking, de organisatie van een jaarlijkse 'sportontmoeting', deskundigheidsbevordering voor kaderleden van sportverenigingen, combinatiefunctionarissen, een gezonde leefstijl voor ouderen, speciale aandacht voor jongeren en natuurlijk kijken we vooruit naar onze Nieuwe Kern, waar we nieuwe inwoners van onze gemeente ook voldoende mogelijkheden willen geven om te kunnen sporten.

Ik kijk er naar uit om samen met u de komende tijd uitvoering te geven aan onze sportambitie!

Wethouder Sport
Rineke Korrel

Inleiding

Trendwatchers zijn er unaniem in: nooit eerder was sport zo alom aanwezig in de maatschappij als nu. Sport is om te kijken, sport is om te doen en sport is ook steeds meer iets om te beleven. In onze snel veranderende maatschappij is de sport een van de alternatieven om invulling te geven aan veranderende traditionele structuren. De mens zoekt naar verbinding, maar doet dat op een andere manier dan vroeger. Kijken naar sport biedt saamhorigheid en verbroedering. Niet voor niets zijn de grote sportevenementen de belangrijkste kijkcijferkanonnen op TV en trekken sportwedstrijden grote hoeveelheden publiek, zoals de afgelopen jaren in ons land is gebleken met een WK hockey, de starts van grote wielerrondes als de Tour en de Giro en het EK Atletiek. Ook voetbal en schaatsen blijven onverminderd populaire sporten als het gaat om bezoekersaantallen en het aantal manieren om sportwedstrijden te kijken via on demand systemen of sociale media stijgt explosief.

Steeds minder mensen hoeven overtuigd te worden om te bewegen of te sporten. Het is leuk om te doen, goed voor je gezondheid, of kan betekenis geven aan je leven. Het in de vorige eeuw ontstane model van de georganiseerde sport, zo typisch voor Nederland, heeft het moeilijk. We horen en lezen veel over teruglopende ledentallen, afnemende subsidies en daardoor financiële problemen, vrijwilligerstekorten en een toenemend aantal maatschappelijke taken die sportverenigingen geacht worden te vervullen. Dat wil echter nog niet zeggen dat we minder sporten, integendeel. De traditionele verenigingssporten worden nog altijd in ruime mate beoefend, waarbij voetbal en hockey onverminderd tot de populairste behoren. Het aantal mensen in Nederland dat sport is heel groot, en we zien vooral een groei van de ongeorganiseerde of anders georganiseerde sport. Het straatbeeld is gevuld met hardlopers en wielrenners die samen of alleen en al dan niet met ondersteuning van een van de vele beschikbare apps actief zijn. Bovendien zien we de laatste jaren een enorme opkomst van 'urban sports' als bootcamp, freerunning, bmx, skateboarden en sportvormen waarbij het vooral gaat om het beleven van een unieke ervaring zoals obstacle runs en andere loopevenementen in veel verschillende verschijningsvormen. Dat alles heeft invloed op het gebruik van sportaccommodaties en vooral ook op hoe we omgaan met het gebruik van de openbare ruimte als sport- en beweegomgeving.

In deze nieuwe sportnota gaan we in op hoe we kunnen stimuleren dat onze inwoners blijven bewegen en sporten, hoe we sport kunnen inzetten om andere maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en hoe we onze sportaccommodaties en -voorzieningen in de openbare ruimte in stand kunnen houden en kunnen uitbreiden.

Samenvatting

De afgelopen jaren is er veel gebeurd in Ouder-Amstel op het vlak van sport en bewegen. Er werden kunstgrasvoetbalvelden aangelegd, we gingen aan de slag met combinatiefuncties waardoor er met name voor de basisschooljeugd en voor senioren een flink uitgebreider pakket aan activiteiten kwam. Het verenigingsaanbod werd verrijkt met een watersportvereniging met een eigen accommodatie aan de Ouderkerkerplas en er werd een speciale website voor sport in Ouder-Amstel in het leven geroepen die met behulp van sociale media de communicatie over sport in onze gemeente een flinke impuls gaf.

Waar we de afgelopen jaren hebben gewerkt aan een goede infrastructuur, zowel wat betreft voorzieningen als organisatie, staat de komende jaren centraal hoe we die infrastructuur kunnen benutten om meer inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden. Niet alleen omdat sport leuk en gezond is, maar ook omdat het op allerlei andere manieren kan bijdragen aan het feit dat mensen (weer) meer in de maatschappij kunnen participeren, dat ze volop meedoen in de samenleving. Mee(r)doen met sport dus.

Het nieuwe beleid behelst elf ambities die we clusteren binnen drie thema's. In het kader van 'Sport- en beweegstimulering: gaan sporten én blijven sporten', continueren en intensiveren we de inzet van combinatiefunctionarissen, streven we ernaar dat sport beter toegankelijk is voor mensen met een beperking en dat sporten financieel mogelijk is voor iedereen en willen we de kracht van sportverenigingen optimaal benutten.

Wat betreft het tweede thema "De maatschappelijke betekenis van sport: Mee(r)doen met sport' zetten we in op het met sport en bewegen bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van maatschappelijke uitval, het waarderen en stimuleren van vrijwilligers, het stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl en het streven naar een veilig sportklimaat.

Ten slotte staan binnen het thema 'Ruimte voor sport: hoogwaardige accommodaties en een beweegvriendelijke omgeving' centraal het efficiënt en effectief gebruik van onze bestaande accommodaties, het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte en een passende sportieve inrichting van de Nieuwe Kern.

Concrete voornemens die we hebben voor de komende jaren zijn het organiseren van een jaarlijks 'sportontmoeting', het opstellen van een meerjarenonderhouds- en investeringsplanning voor de sportparken, het onderzoeken van de mogelijkheid van deelname aan het Jeugdsportfonds, meer halen uit de deelname aan het regionale samenwerkingsverband aangepast sporten, het stimuleren en faciliteren van het contact tussen lokale partijen die een belang hebben bij sport en bewegen, onderzoeken wat mensen die onvoldoende bewegen tegenhoudt, continueren van het programma Gezonde Leefstijl ouderen, opstellen van een subsidieregeling waarmee aan lokale initiatieven tegemoet kan worden (indien mogelijk in een breder kader, niet alleen op gebied van sport en bewegen) en het bepalen van de benodigde sportieve voorzieningen in de Nieuwe Kern. Ten slotte willen we tegemoet komen aan een aantal met name door jongeren aangedragen initiatieven, gericht op bewegen in de openbare ruimte. Dat doet recht aan het participatiebeleid dat we voorstaan met 'Samen maken we Ouder-Amstel' en sluit aan bij het feit dat we tegemoet willen komen aan de wensen van jongeren en het toenemend aantal bewoners dat wil sporten en bewegen in de openbare ruimte.

1. Een nieuwe sportvisie: het hoe en waarom

Anders dan veel andere beleidsterreinen kent sport geen wettelijke verplichting tot overheidsinterventie. Gemeenten zijn niet verplicht om een visie op sport en bewegen te hebben, maar toch kiezen ze er nagenoeg allemaal voor om beleid op het gebied van sport en bewegen te formuleren, soms als zelfstandig onderwerp, maar steeds vaker ook als onderdeel van integraal beleid of in de vorm van een 'sportagenda'. Dat is niet alleen vanwege het feit dat zo ontzettend veel mensen plezier beleven aan sport en het een belangrijke invulling aan hun leven geeft, maar ook omdat de positieve effecten van sport en bewegen al lang breed onderkend worden. Sport staat voor plezier en passie, voor inspanning en ontspanning, en voor samenwerking en verbinding. Bewegen is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl, sport geeft normen en waarden mee, biedt mogelijkheden tot ontmoeting, is een belangrijk middel tot integratie en kan mensen op weg helpen om (weer) te komen tot een zinvolle invulling van het leven. Het is dan ook niet vreemd dat we in Ouder-Amstel beleidsvoornemens hebben op het gebied van sport. We hebben sinds 2009 specifiek sportbeleid met de sportnota 'Ontspannen en Inspannen'. De visie was in de afgelopen periode gebaseerd op het gegeven dat we als gemeente actief beleid wilden voeren om mensen aan het sporten te krijgen. We zagen voor onszelf vooral een regisserende rol, die gekenmerkt werd door stimuleren en faciliteren. Het beleid was gericht op sport in de breedte; dus niet meer van hetzelfde, maar een gevarieerd aanbod.

1.1 Terugblik

We streefden er in de afgelopen beleidsperiode naar dat sportparken intensiever en multifunctioneler gebruikt werden en vonden dat de behoeften van de inwoners bepalend moesten zijn voor het faciliteren van sportaccommodaties. Twee doelstellingen stonden centraal: toename van het aantal inwoners dat intensief sport en het verbeteren van het oordeel van de inwoners over sportvoorzieningen. Op beide vlakken zijn aansprekende resultaten geboekt. We gingen aan de slag met combinatiefuncties waardoor er met name voor de basisschooljeugd en voor senioren een flink uitgebreider pakket aan activiteiten kwam. De basisschooljeugd kon deelnemen aan clinics, trainingen, toernooien en lessenreeksen, onder andere op het vlak van volleybal, taekwondo, de Koningsspelen en freerunnen. Uit de meest recente Jeugdmonitor bleek dat Ouder-Amstelse jongeren meer bewegen dan hun leeftijdsgenoten in de regio en dat meer dan 80% lid is van een sportvereniging. Het beweegaanbod voor ouderen is de afgelopen jaren toegenomen met 55+ doe- en beweegmarkten, de rollatorwandelclub 'Ouder-Amstel Rollers', valpreventietrainingen en de beweegwijzer 55+. De sportverenigingen hebben hun ledenaantal kunnen stabiliseren of uitbreiden, het burgerinitiatief Fitaal werd bij de start door de gemeente ondersteund en dankzij het Regionale Samenwerkingsverband Aangepast Sporten kunnen ook mensen met een beperking in onze gemeente of in de nabije regio sporten.

Ook op accommodatiegebied werd er het een en ander gerealiseerd in de afgelopen jaren. Er werden kunstgrasvelden aangelegd, er kwam een nieuw Dorpshuis in Duivendrecht en het verenigingsaanbod werd verrijkt met een watersportvereniging met een eigen accommodatie aan de Ouderkerkerplas. Bij een meting in 2014 constateerden we dat zowel in Duivendrecht als in Ouderkerk aan de Amstel de tevredenheid over sportvoorzieningen steeg: gemiddeld van 6,9 naar 7,3. Het percentage mensen dat een sportvoorziening miste, daalde van 47% naar 36%, maar volgens de Jeugdmonitor van 2016 nam het aantal jongeren dat tevreden was over het aantal sportvoorzieningen in de gemeente iets af van 78% naar 76%. Ten slotte werd een speciale website voor sport in Ouder-Amstel (Sportief Ouder-Amstel) in het leven geroepen die met behulp van sociale media de communicatie over sport in onze gemeente een flinke impuls gaf.

1.2 Ontwikkelingen in beleid

Om ons heen is er op beleidsmatig gebied veel gebeurd in de afgelopen jaren en deze landelijke en regionale ontwikkelingen en trends vormen een referentiepunt voor ons eigen sportbeleid. Het op het gebied van sportbeleid en -onderzoek toonaangevende Mullier Instituut concludeerde recent dat de sportdeelname in ons land al jaren stabiel lijkt te blijven. Landelijke beleidsprogramma's als Sport en Bewegen in de Buurt en Veilig Sportklimaat hebben een structureel karakter en lijken de lokale sport positief te beïnvloeden omdat er nieuwe initiatieven en verbindingen ontstaan. Sportbonden en sportverenigingen hebben het financieel lastig: een vijfde van de verenigingen lijdt verlies en 59% van de clubs geeft aan financieel gezond te zijn. De landelijke discussie over meer bewegingsonderwijs op scholen (minimaal twee uur en wenselijk drie uur per week) laait regelmatig op en ook is er nieuw beleid geformuleerd ten aanzien van gehandicaptensport (Grenzeloos Actief). Andere landelijke ontwikkelingen zijn de strijd tegen matchfixing en doping, de extra inzet op blessurepreventie, het streven naar gezonde sportkantines en nieuwe verdienmodellen voor de sport waarbij kansspelen en 'big data' het middelpunt van discussie zijn. Innovatie, kennis, technologie en sociale media staan eveneens centraal in de moderne sport, met het opgerichte Kenniscentrum Sport, gecertificeerde sportinnovatiecentra, het toenemende aantal leerstoelen en lectoraten aan universiteiten en hogescholen en de ontwikkeling van een Sport Toekomst Verkenning waaraan het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en het RIVM werken.

1.3 Totstandkoming van dit beleid

Behalve het reguliere overleg dat ambtelijk en bestuurlijk plaatsvindt met sportverenigingen, welzijnsorganisatie, combinatiefunctionarissen en andere bij sport betrokken personen en instanties, zijn er in het kader van het te actualiseren sportbeleid sessies geweest met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad en met lokale partijen op het gebied van sport, zoals verenigingsbestuurders, jongerenwerkers en fysiotherapeuten. Ook de met de gemeenten Amsterdam en Diemen uitgevoerde inventarisatie regionale sportopgave, is input voor deze nota. Daarnaast leveren diverse andere gemeentelijke nota's inspiratie en aanknopingspunten. Wmo-, onderwijs-, jeugd-, cultuur- evenementen-, toerisme-, fietsstimulerings- en gezondheidsbeleid zijn voorbeelden van beleid waarmee in deze nota een verbinding is gelegd. Een flink aantal betrokkenen heeft ook een reactie gegeven op een concept van deze nota.

1.4 Visie: mee(r)doen met sport

De gemeente Ouder-Amstel heeft het doel alle inwoners in staat te stellen zo volwaardig mogelijk deel te nemen aan, en deel uit te maken van de samenleving. In het document 'Samen maken we Ouder-Amstel' spreken we uit dat we dat vooral samen, met elkaar willen doen. We weten dat sportbeoefening hierbij een belangrijke rol kan spelen, want sport staat symbool voor vrije tijd, plezier, sociale contacten, normen en waarden, integratie, verbetering van de gezondheid en het vergroten van zelfvertrouwen en sociale vaardigheden. Want of je nu een actieve sporter bent of een passieve – bijvoorbeeld als vrijwilliger of supporter –, sport heeft een belangrijke ontmoetingsfunctie en draagt daarmee bij aan een prettig leefklimaat. Elke inwoner van Ouder-Amstel moet kunnen sporten vanuit zijn/haar interesse en persoonlijke omstandigheden, in een bereikbare en geschikte accommodatie of omgeving en tegen een betaalbare prijs.

Sport is in de loop der tijd ook een 'ontmoetingsplaats' geworden van verschillende beleidsterreinen. Welzijn, onderwijs, ruimtelijke ontwikkeling en sociaal beleid versterken de sport en omgekeerd. Dankzij de decentralisaties in het sociaal domein, het landelijke programma Sport en Bewegen in de Buurt en de buurtsportcoachregeling zijn er mogelijkheden ontstaan om met sport ook doelstellingen van andere beleidsvelden te realiseren. Het aantal voorbeelden van hoe sport en bewegen een rol kan spelen in re-

integratietrajecten, jeugdzorg, gezondheidsbeleid en de strijd tegen overgewicht stijgt snel.

Waar we de afgelopen jaren hebben gewerkt aan een goede infrastructuur, zowel wat betreft voorzieningen als organisatie, staat de komende jaren centraal hoe we die infrastructuur kunnen benutten om meer inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden. Niet alleen omdat sport leuk en gezond is, maar dus ook omdat het op allerlei andere manieren kan bijdragen aan het feit dat mensen (weer) meer in de maatschappij kunnen participeren, dat ze volop meedoen in de samenleving.

'Mee(r)doen met sport' is dan ook het motto voor de komende periode. Daarmee drukken we uit dat sporten niet alleen leuk is en goed voor de gezondheid is, maar ook dat mensen (gaan) participeren in de maatschappij door te sporten bij een vereniging of een anders georganiseerde partij, door zich als vrijwilliger aan te sluiten bij een sportorganisatie, of door letterlijk in beweging te komen om nieuwe energie te krijgen. Waar we tot nu toe vooral als doel hadden om zoveel mogelijk inwoners voldoende te laten bewegen, ligt de nadruk de komende jaren veel meer op het optimaal benutten en stimuleren van de kracht van sport. Sport moet aantrekkelijk, toegankelijk en bereikbaar zijn voor zoveel mogelijk inwoners van Ouder-Amstel. Dagelijks bewegen en regelmatig sporten dient een vanzelfsprekendheid te worden, voor zoveel mogelijk mensen. Met de ingezette koers gericht op kinderen en senioren gaan we uiteraard door, maar bijzondere aandacht gaat vanaf nu ook uit naar jongeren en (jong)volwassenen.

1.5 Uitgangspunten van beleid

Net als in 'Ontspanning en Inspanning' uit 2009 hanteren we in ons sportbeleid ook voor de komende jaren een aantal algemene uitgangspunten die de basis vormen voor de wijze waarop we ons beleid uitvoeren. Die zijn gebaseerd op wat we in andere gemeentelijke beleidsnota's nastreven en wat de gemeenteraad heeft meegegeven.

1. De gemeente erkent het maatschappelijk belang van de sport en het positieve effect op de gezondheid en de participatie van inwoners. De gemeente stimuleert haar inwoners tot de beoefening van sport. De toegang tot sportbeoefening dient laagdrempelig te zijn en elke inwoner moet iets van zijn of haar gading kunnen vinden op een acceptabele afstand van zijn of haar woning.
2. In het stimuleren van de sportbeoefening wordt speciaal aandacht besteed aan de doelgroepen jeugd, jongeren, ouderen, mensen met een (zeer) laag inkomen en mensen met een beperking.
3. De gemeente hecht aan behoud en versterking van de verenigingsstructuur. Sportverenigingen hebben een grote maatschappelijke waarde. Ze staan symbool voor de participatiemaatschappij die we nastreven. Ondersteuning van de lokale sportwereld en haar vrijwilligerscultuur is daarom belangrijk. Anderzijds willen we ook de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en verenigingen benadrukken en bevorderen. Aan verenigingen die we direct of indirect subsidiëren mogen ook tegenprestaties worden gevraagd.
4. We beheren en exploiteren in de bestaande kernen een sporthal en een sportzaal en we stellen er gronden beschikbaar voor andere buitenaccommodaties. We zijn bereid te investeren in accommodaties, maar doen dat in de vorm van maatwerk waarbij we ervan uitgaan dat de gebruiker die investering op z'n minst gedeeltelijk in materiële zin of met een structurele tegenprestatie vergoedt.
5. Ook in de aanstaande schaalvergroting van de gemeente – De Nieuwe Kern – zijn sportvoorzieningen gewenst en noodzakelijk. Feit is dat de gemeente geen gronden in dit gebied in bezit heeft. Voor realisatie van de sportvoorzieningen zullen gronden moeten worden aangekocht of andere oplossingen gezocht moeten worden.
6. We realiseren ons dat de sporter steeds meer zelf bepaalt wanneer en met wie hij wil sporten. In het ruimtelijk ordeningsbeleid wordt rekening gehouden met de wensen vanuit sport, bewegen en gezondheid. De aantrekkelijke, groene omgeving proberen

we zo goed mogelijk te benutten.

7. Sportbeleid is meer en meer integraal beleid. Een belangrijk streven is om de steeds dichter naar elkaar toegroeiende beleidsvelden sport, onderwijs, gezondheid, wmo, armoede, jeugd, participatie, ruimtelijke ontwikkeling meer met elkaar verweven te laten raken. We willen zoveel mogelijk op een inclusieve manier naar sport en bewegen kijken.
8. Topsport wordt niet financieel ondersteund door de gemeente. Ouder-Amstel is te klein om te kunnen voldoen aan de hoge eisen die topsport tegenwoordig stelt. Wel geven we aandacht aan Ouder-Amstelse topsporters die topprestaties leveren op regionaal, nationaal of internationaal niveau. Successen mogen gevierd worden. Op goede resultaten mogen we trots zijn en bovendien kunnen ze bijdragen aan een positieve uitstraling van de gemeente.
9. Sportief Ouder-Amstel is de komende jaren hét middel waaraan communicatie en campagnes gehangen worden.
10. Voorwaarde aan de ondersteuning van lokale sportieve activiteiten en initiatieven is dat ze 'financieel duurzaam' en op termijn zonder overheidsgeld uitvoerbaar zijn. Uitgangspunt bij de totstandkoming is dat er samenwerking is tussen gemeente, lokale verenigingen en/of stichtingen, indien van toepassing buurgemeenten en particuliere partijen zoals ondernemers en fondsen.

1.6 Thema's & ambities

Mee(r)doen met sport willen we aan de hand van drie thema's effectueren. Bij elk van die thema's hebben we een aantal – in totaal elf – ambities. Daar wordt in de volgende drie hoofdstukken nader op ingegaan.

Sport- en beweegstimulering: Gaan sporten én blijven sporten

Inwoners van Ouder-Amstel sporten relatief veel en voldoen over het algemeen ruimschoots aan de landelijk geaccepteerde beweegnormen. Toch kan het altijd beter. We streven daarom naar een toename van het aantal wekelijkse sporters en een toename van het aantal mensen dat voldoet aan de beweegnorm. Aandacht voor sport en bewegen voor kinderen blijft een speerpunt. Dat doen we met de inzet van combinatiefunctionarissen. Daarnaast is er specifiek aandacht voor jongeren en voor kwetsbare groepen zoals ouderen, mensen met een (zeer) laag inkomen en mensen met een beperking.

Ambities:

1. Continueren en intensivering inzet combinatiefunctionarissen
2. Sport beter toegankelijk voor mensen met een beperking
3. Sporten financieel mogelijk voor iedereen
4. De kracht van sportverenigingen benutten

Maatschappelijke betekenis van sport: Meedoen met sport

In de komende jaren wordt meer dan voorheen nadruk gelegd op het verstevigen van de maatschappelijke functie en kracht van sport, sportverenigingen en sportaccommodaties. Dat geldt zeker ook voor de (kwetsbare) inwoner van Ouder-Amstel die het op eigen kracht niet redt. Sportverenigingen kunnen een (preventieve) bijdrage leveren door vroegsignalering van sociaal-maatschappelijke problemen en toeleiden naar zorg en ondersteuning.

Ambities:

5. Bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van maatschappelijke uitval
6. Waarderen en stimuleren van vrijwilligers
7. Stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl
8. Een veilig sport- en beweegklimaat

Ruimte voor sport: hoogwaardige sportaccommodaties en een beweegvriendelijke omgeving

De aanwezigheid van ruimte en accommodaties is cruciaal om te kunnen sporten. De tevredenheid over de sportvoorzieningen in onze gemeente is goed, maar kan beter. De komende jaren willen we de bezetting van binnen- en buitensportaccommodaties verder verbeteren. Bij aanpassingen hebben we aandacht voor toegankelijkheid, duurzaamheid en leefomgeving. De openbare ruimte willen we zo inrichten dat die uitnodigt tot recreëren, bewegen en sporten. In de Nieuwe Kern wordt voldoende ruimte gereserveerd voor sportvoorzieningen. Door gebruik te maken van aanwezige elementen en buitensportaccommodaties moet het een vanzelfsprekendheid worden dat mensen individueel of in groepsverband in de openbare ruimte sporten en dat er sportevenementen plaatsvinden.

Ambities:

- 9. Efficiënt en effectief gebruik van bestaande accommodaties
- 10. Een beweegvriendelijke omgeving
- 11. Een passende sportieve inrichting van de Nieuwe Kern

1.7 Indicatoren

Naast de enige indicator die op Waarstaatjegemeente ten aanzien van sport wordt gehanteerd (het aandeel sporters binnen een gemeente, zijnde het aantal inwoners dat minimaal eens per week sport), streven we zelf op een tweetal andere gebieden concrete waarden na.

Aandeel sporters (inwoners dat minimaal eens per week sport) (Cijfers Waarstaatjegemeente, gebaseerd op onderzoek GGD, CBS en RIVM)

	2012	2017 streefcijfer	2020 streefcijfer	2024 streefcijfer
	53,9%	57%	59%	61%

Toelichting: ondanks dat we met ons percentage gemiddeld hoog scoren, is ons beleid erop gericht het aandeel sporters (licht) toe te laten nemen.

Tevredenheid over sportvoorzieningen (eigen meting)

	2008	2014	2020 streefcijfer	2024 streefcijfer
Ouderkerk a/d Amstel	7,2	7,5	7,7	8,0
Duivendrecht	6,0	6,4	7,0	7,5

De tevredenheid over onze voorzieningen meten we al sinds 2008 en is een belangrijke graadmeter voor ons accommodatiebeleid. Het spreekt voor zich dat we de tevredenheid willen vergroten, vooral in Duivendrecht mag die beter, de verwachting is dat daar ondertussen met de vernieuwing van het Dorpshuis al een slag is gemaakt is.

Aantal inwoners dat aan beweegnorm voldoet

	2012/13-14	2017 streefcijfer	2020 streefcijfer	2024 Streefcijfer
Totaal (19 jaar en ouder)	71%	73%	73%	74%
12-17 jaar	25%	26%	28%	30%
19-34 jaar	62%	64%	65%	66%
35-49 jaar	65%	66%	67%	68%
50-64 jaar	82%	83%	83%	84%

Dat mensen voldoende bewegen is vooral belangrijk vanuit het gezichtspunt van gezondheid en 'meedoen'. Het beleid is gericht op een kleine groei bij de hogere leeftijden, en

een grotere groei bij de leeftijdscategorieën 12-17 en 19-34 jaar omdat het aantal mensen dat voldoende beweegt daar echt omhoog kan.

De komende jaren komen er nieuwe en extra cijfers beschikbaar vanuit diverse onderzoeken van GGD, RIVM en/of CBS. Indien relevant en goed meetbaar zullen we die de komende jaren in de jaarprogramma's toevoegen.

1.8 Agenda en uitvoering

In deze nota kijken we verder dan alleen naar de huidige en de volgende collegeperiode. We kijken acht jaar vooruit naar 2024. Zo'n vergezicht biedt continuïteit en geeft ons de mogelijkheid dat ideeën en initiatieven ook daadwerkelijk van de grond kunnen komen. Actuele ontwikkelingen die aanleiding geven tot nadere concretisering of aanpassingen in het uitvoeringsprogramma worden jaarlijks in het jaarprogramma beschreven. Op het moment dat de ontwikkeling van De Nieuwe Kern ver genoeg gevorderd is, wordt de weerslag hiervan ook opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

2. Sport- en beweegstimulering: Gaan sporten én blijven sporten

We kunnen tevreden zijn over de sportdeelname in onze gemeente. Ons sportbeleid moet dan ook vooral antwoord geven op de vraag hoe de bevolking van Ouder-Amstel kan (blijven) bewegen en sporten, het liefst dicht bij huis. We stimuleren particuliere initiatieven als er zicht is op dat die op den duur zelfstandig kunnen voortbestaan en we blijven verenigingen ondersteunen en faciliteren op maat. De inzet van combinatiefuncties willen we continueren en beter benutten. Waar we kinderen en jongeren vooral willen stimuleren hun talenten te ontdekken en te ontplooien, proberen we kwetsbare doelgroepen te helpen te komen tot een zinvolle en plezierige invulling van hun dagelijks leven. Daarbij horen nadrukkelijk ook de gezinnen die minder te besteden hebben en mensen met een beperking – of het nu gaat om een motorische, verstandelijke, visuele of auditieve. Want daarvan weten we dat ze minder bewegen dan mensen zonder een beperking. De website Sportief Ouder-Amstel met de bijbehorende socialemediamogelijkheden gaan we meer en meer inzetten om inwoners te informeren over het belang en aanbod van sport en bewegen.

2.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?

Met de instelling van landelijke 'kernindicatoren sport' is er sinds kort één basisbron waarop we ons in de toekomst kunnen baseren als we willen weten in welke mate er in onze gemeente bewogen en gesport wordt, maar voor nu moeten we ons daarvoor nog op verschillende bronnen beroepen. Volgens de meest recente landelijke Leefstijlmonitor doet gemiddeld 53% van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder minstens een keer per week aan sport. In onze regio (inclusief Amstelveen, Diemen, Uithoorn en Aalsmeer) was dat volgens datzelfde meetinstrument 58,9%. Uit ons eigen onderzoek Sport in Ouder-Amstel uit 2014 bleek dat in Duivendrecht ruim 70% van de inwoners van 18 jaar en ouder minimaal een keer per week sport en in Ouderkerk aan de Amstel zelfs ruim 80%, vergelijkbare getallen met 2009.

Volgens Waarstaatjegemeente – een initiatief van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) dat gemeenten handvatten biedt om hun prestaties op tal van gebieden te vergelijken – heeft Ouder-Amstel in 2014 46,1% niet-sporters, terwijl dat percentage in Nederland 49,9% bedraagt. Het gaat hier om het aantal inwoners van 12 jaar en ouder dat minstens één keer per week sport volgens een onderzoek dat overigens in de toekomst niet meer wordt gebruikt.

Uit de Jeugdmonitor Ouder-Amstel 2016 bleek dat 91% van de 10-15 jarigen minstens één keer per week sport (voetbal als meest beoefende sport, 81% lid van een sportvereniging), van de 16-23 jarigen doet 78% dat (53% lid van een sportvereniging, fitness als meest beoefend). In Ouderkerk aan de Amstel zijn de deelnamecijfers aanzienlijk hoger dan in Duivendrecht (91% resp. 70% die wekelijks minimaal één keer sport).

Volgens de Jeugdgezondheidsmonitor E-MOVO van de GGD waarin leerlingen uit de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs worden bevraagd, bleek dat 81% van hen lid is van een (of meerdere) sportverenigingen. Bij de basisscholieren was volgens de Jeugdgezondheidsmonitor basisonderwijs 78% lid van een sportvereniging, sportschool of dansschool/studio.

Volgens de meest recente cijfers was in 2015 26% van de bevolking lid van een bij een landelijke sportbond aangesloten sportvereniging. In Ouder-Amstel bedroeg dat percentage 34,7%, het hoogste percentage in de regio.

	Landelijk	Ouder-Amstel
5 tot 10-jarigen	48%	64,9%
10 tot 25-jarigen	44%	63,6%
25 tot 45-jarigen	22%	27,9%
45 tot 65-jarigen	22%	31,7%
65-plussers	16%	17,2%
Totaal	26%	34,7%

Tabel: Lidmaatschap van een bij een landelijke sportbond aangesloten sportvereniging per leeftijdscategorie volgens Lidmaatschapsrapportage NOC*NSF 2015.

Van de inwoners van Ouder-Amstel van 19-64 jaar voldoet (volgens de meest GGD-recente cijfers van 2010) 71% aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op minimaal vijf dagen in de week minstens een half uur (kinderen en jongeren t/m 17 jaar een uur) matig intensief bewegen). Dat was meer dan in de rest van de regio (65%) en meer dan landelijk (61%). Redenen voor te weinig bewegen waren voor volwassenen tot 65 jaar geen tijd en geen zelfdiscipline. Voor ouderen zijn het vooral gezondheidsproblemen of angst voor blessures. Van de mensen die te weinig bewegen, zei 9% hulp te willen om dit te verbeteren. Einde 2017 worden cijfers van de nieuwe GGD Gezondheidsmonitor verwacht en in de loop van 2017 verschijnt er overigens een nieuwe landelijke beweegnorm.

	Landelijk	Ouder-Amstel
Voldoet aan beweegnorm (12 jaar en ouder)	55% ****	Onbekend
Voldoet aan beweegnorm (19 jaar en ouder)	61% ****	71% *
4-12 jaar	23% **	Onbekend
12-17 jaar	26% ****	25% ***
18-55 jaar	49% ****	
55+	71% ****	
19-34 jaar		62% *
35-49 jaar		65% *
50-64 jaar		82% *

Percentage inwoners dat voldoet aan landelijke beweegnorm, gebaseerd op verschillende bronnen (*Gezondheidsmonitor regio Amstelland en Diemen, GGD, 2010 en **Leefstijlmonitor, RIVM i.s.m. VeiligheidNL en CBS, 2015 en ***GGD Jeugdgezondheidsmonitor E-MOVO 2013-2014 en ****Gezondheidsmonitor Volwassenen 2012, GGD'en, CBS en RIVM, 2012)

Volgens de Jeugdgezondheidsmonitor voldeed 28% van de Ouderkerkse jongeren aan de beweegnorm, maar slechts 17% van de Duivendrechtse jongeren. Respectievelijk 85% en 74% was tenminste één uur per dag lichamelijk actief (tegenover 70% gemiddelde in de regio).

Op basis van alle verschillende bronnen kunnen we wel stellen dat de sportdeelname in onze gemeente gemiddeld gezien goed is, maar het kan natuurlijk altijd beter. Daar ligt een belangrijke uitdaging voor de komende jaren. Het is daarbij vooral van belang te weten wat mensen die onvoldoende bewegen tegenhoudt, zodat we gerichte maatregelen kunnen treffen om ook die mensen te stimuleren om voldoende te bewegen.

2.2 Ambitie 1: Continuering en intensivering inzet combinatiefunctionarissen

Aan het streven om kinderen met zoveel mogelijk verschillende vormen van sport kennis te laten maken, is vooral de laatste jaren volop invulling gegeven. Waar in het begin van de beleidsperiode op ad-hoc basis afspraken werden gemaakt met scholen en sportverenigingen, heeft dat met het aanstellen van combinatiefunctionarissen in 2014 een flinke vlucht genomen. Het model waarbij onder schooltijd clinics worden gegeven, gevolgd door naschools lessenaanbod en door uiteindelijk een structurele inbedding bij een lokale aanbieder, slaat aan. Zowel het begrip als de functionarissen beginnen inmiddels verankerd te raken in de lokale gemeenschap, er ontstaan steeds meer interessante samenwerkingsverbanden tussen onderwijs, welzijn, sportaanbieders (verenigingen én particuliere) en culturele instellingen en dat smaakt naar meer. Vooral voor de basisschooljeugd en voor senioren zijn we er in geslaagd het aanbod te verrijken, maar op de doelgroep jongeren hebben we minder inzet gepleegd, terwijl juist van die groep maar een kwart voldoet aan de landelijke beweegnorm.

Met name de coördinerende combinatiefunctionaris, in dienst bij welzijnsstichting Coherente, heeft een grote impuls kunnen geven aan lokale samenwerking en nagenoeg alle kinderen hebben deelgenomen aan clinics, trainingen, toernooien en lessenreeksen, onder andere op het vlak van volleybal, taekwondo, de Koningsspelen en freerunnen. Gecombineerd met het feit dat steeds meer onderzoekers aangeven dat 'multisport' belangrijk is (voor de motorische ontwikkeling van jeugd is het juist goed om met zo veel mo-

gelijk verschillende vormen van sport in aanraking te komen) is dat aanleiding om de komende jaren te blijven inzetten op kennismaking met en verrijking van het sport- en beweegaanbod middels combinatiefunctionarissen. Vanaf 2017 wordt de omvang van de coördinerende combinatiefunctie uitgebreid en hebben sportverenigingen en -stichtingen de mogelijkheid subsidie aan te vragen voor een combinatiefunctionaris. Dankzij een nieuwe lokale subsidieregeling kunnen combinatiefunctionarissen ingezet worden voor specifieke projecten die zich richten op het organiseren en stimuleren van sportaanbod, het opzetten van samenwerkingsverbanden en het versterken van de professionalisering en de maatschappelijke rol van sportverenigingen. Wat dat laatste betreft wordt gezocht naar mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan gezondheidsproblemen, het bevorderen van de sociale cohesie en leefbaarheid in een woonkern, het spelen van een rol in probleemsigalering en re-integratietrajecten. De inzet van combinatiefunctionarissen wordt daarmee (nog) gericht en effectiever dan in de afgelopen jaren. Voorstellen van instanties die combinatiefunctionarissen willen inzetten voor jongeren, krijgen bij budgetuitputting voorrang. Overigens zijn we hierbij wel afhankelijk van continuering van de landelijke subsidieregeling, maar gezien het succes ervan lijkt er geen reden te zijn om aan te nemen dat die regeling beëindigd wordt.

2.3 Ambitie 2: Sport beter toegankelijk voor mensen met een beperking

Hoewel naar schatting ruim 11% van onze inwoners een matige tot ernstige lichamelijke beperking heeft en 3 tot 10‰ (promille) een verstandelijke beperking, blijft het een relatief beperkte doelgroep. De vraag naar sport- en beweegaanbod is bovendien versnipperd door de grote diversiteit van de beperkingen, het ontbreken van één specifieke vindplaats en de diversiteit van de sportieve wensen van de doelgroep. Vandaar dat de gemeente Ouder-Amstel al jarenlang participeert in het regionale Samenwerkingsverband Aangepast Sporten Amstel en Meerlanden. Samen met de gemeenten Amstelveen, Haarlemmermeer, Diemen, Uithoorn en Aalsmeer stimuleren en optimaliseren we het aangepaste sportaanbod. Het bundelen van faciliteiten zoals accommodatie, financiële middelen, menskracht en kennis is de kern van deze regionale aanpak. Sportservice Noord-Holland voert de coördinatie van het samenwerkingsverband, heeft nauw contact met zowel lokale als regionale en landelijke organisaties die betrokken zijn bij sport en bewegen voor mensen met een beperking en geeft voorlichting, advies, begeleiding en ondersteuning aan individuen en (sport)organisaties. Sportverenigingen waar mensen met een

beperking actief zijn, hebben vaak behoefte aan specifieke ondersteuning voor deze doelgroep. Dit kan zijn op het gebied van deskundigheidsbevordering voor trainers of leiders en advies bij het aanpassen van een accommodatie. Maar ook de individuele sporter kan voor ondersteuning aankloppen, zoals voor advies bij het zoeken naar een geschikte sportactiviteit, het aanschaffen van een sportrol-

stoel of andere hulpmiddelen op het gebied van sport.

In Ouder-Amstel zijn enkele verenigingen die een aanbod aangepast sporten hebben of in ontwikkeling hebben en er zijn verenigingen die leden hebben met een beperking die 'gewoon' meedoen met het reguliere aanbod. We weten dat er in onze regio ongeveer 150 activiteiten zijn die op ongeveer 90 verschillende locaties in de regio worden georganiseerd. Dit sportaanbod wordt niet alleen door sportverenigingen of fitnesscentra maar ook door fysiotherapeuten, stichtingen en (thuis)zorginstellingen verzorgd. We hebben echter weinig inzicht in hoeveel inwoners met een beperking sporten.

De komende jaren willen we samen met de andere gemeenten in het samenwerkingsverband inzetten op een beter inzicht in de bestaande situatie. Daarmee krijgen we een beter inzicht in de doelgroep, kunnen we acties specifiek inzetten en wenselijke resultaten beter formuleren. Daarnaast willen we een betere en effectievere inzet van de middelen en mogelijkheden die we hebben in het samenwerkingsverband door meer vraag- dan aanbodgericht te werk te gaan en ten slotte willen we het aanbod beter bekendmaken bij mensen met een beperking en aanbieders van sportactiviteiten. Dat doen we onder andere met behulp van de website Uniek Sporten, waarbij we ons in 2017 aansluiten.

2.4 Ambitie 3: Sporten financieel mogelijk voor iedereen

Niet iedereen heeft de financiële mogelijkheden om deel te nemen aan sportieve activiteiten. In Ouder-Amstel kunnen inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm een beroep doen op het Declaratiefonds. Daarmee kunnen zij meedoen aan sportieve, educatieve en culturele activiteiten in de gemeente. De komende periode onderzoeken we, in samenhang met een evaluatie van het minimabeleid, of deelname aan het landelijke Jeugdsportfonds een aantrekkelijke en haalbare aanvulling kan zijn op ons eigen aanbod. In Nederland is meer dan de helft van alle gemeenten aangesloten bij het Jeugdsportfonds, dat in 2016 nog een flinke extra financiële bijdrage toegezegd kreeg van de rijksoverheid. Landelijk gaan er stemmen op om ook een ouderensportfonds op te richten, die ontwikkeling volgen we op de voet.

We houden de sport zo betaalbaar mogelijk, onder andere door een niet-kostendekkende huur van sportaccommodaties (zowel sportzaal, -hal als -velden). We weten echter dat er verschillen zitten in de bijdrage die we als gemeente leveren aan sporten en dus ook aan sporters. We hechten veel waarde aan ondersteuning op maat, maar gaan met het oog op toekomstige uitgaven aan onderhoud en investeringen proberen te komen tot een reële standaard die recht doet aan elke sport en sporter.

We proberen sportverenigingen en andere partijen op het vlak van bewegen en gezondheid op het spoor te zetten van subsidiemogelijkheden, fondsen en nieuwe 'verdienmodellen'. Daarbij kan gedacht worden aan lokale en regionale mogelijkheden, zoals het Schipholfonds, het Rabofonds, het Meerlandenfonds en de Lions Club, maar er zijn ook landelijke regelingen zoals op het gebied van duurzaamheid en de Sportimpulsregeling van het Ministerie van VWS. Met name van die laatste regeling wordt binnen onze gemeente nog weinig gebruik gemaakt. De afgelopen jaren deed een enkele vereniging wel eens een beroep op een gemeentelijke bijdrage aan de kosten van een sportief evenement of een sportieve voorziening. Die mogelijkheid willen we behouden, maar we geven duidelijker aan wat de voorwaarden zijn door die in een subsidieregeling op te nemen. Uitgangspunt daarbij is dat we elementen als vernieuwend, begeleiding en jongeren en (jong) volwassenen als doelgroep van belang vinden. Bij voorkeur past deze regeling binnen een in de toekomst mogelijk op te zetten gemeentelijk initiatievenfonds.

2.5 Ambitie 4: De kracht van sportverenigingen benutten

Sportverenigingen zijn de samenleving in het klein. De sportvereniging is bij uitstek de plek waar inwoners elkaar ontmoeten, om te sporten of om te komen kijken naar sport. Sportverenigingen zijn bovendien bolwerken van vrijwilligers en bieden mensen volop de kans 'mee te doen' in de maatschappij. Die vrijwillige betrokkenheid uit zich op vele manieren: een bestuursfunctie, een functie als (bege)leider, trainer of coach, scheidsrechter, chauffeur, kantine medewerker, lid van de onderhoudsploeg etcetera. Het is die kracht van de sportvereniging die we als gemeenschap moeten blijven koesteren. Niet voor niets wordt de sport zo vaak geroemd om haar verbindende potentie; sport verbreedert, is een van de beste middelen tot integratie en geeft normen en waarden mee.

We kennen in Ouder-Amstel ruim twintig sportverenigingen en dat is bijzonder voor een gemeente van onze omvang. De afgelopen jaren hebben we die verenigingen zo veel mogelijk op maat ondersteund. Dat beleid zetten we voort.

Kwaliteit en continuïteit van verenigingsbesturen is van groot belang voor het goed functioneren van een sportclub. De relatie tussen de gemeente en de verenigingen is de afgelopen jaren goed geweest en het is van belang dat die open en vertrouwd blijft waarbij gestreefd moet blijven worden naar korte communicatielijnen. Los van bestaande individuele overleggen tussen gemeente en vereniging, zoeken we naar een vorm waarbij we structureel een groter aantal verenigingen tegelijk aan tafel hebben. Voor de instelling van een sportraad of -adviescommissie is lokaal weinig draagvlak, maar een jaarlijkse 'sportontmoeting' is een goed alternatief.

De laatste jaren is er een trend in de sport- en beweegsector waarbij clubs zich meer openstellen, partnerschappen in de wijk aangaan en nieuwe doelgroepen aan zich binden. Termen als de 'open club', de vitale sportvereniging, het

buurthuis van de toekomst of de waardevolle club beginnen gemeengoed te worden. Ondersteuning vanuit de gemeente verenigingen – bij voorkeur in samenwerking met andere organisaties zoals sportbonden, eerstelijnszorgorganisaties, Sportservice Noord-Holland of omringende gemeenten – op het gebied van vrijwilligersbeleid, wet- en regelgeving, accommodatiezaken en het aanreiken van handvaten om ook de niet-reguliere sporter in de vereniging op te kunnen vangen is soms gewenst. De komende jaren gaan we samen met sportverenigingen en andere partijen op zoek naar wie op welke manier een bijdrage kan leveren aan andere maatschappelijke doelen.

2.6 Acties

Voldoende en gevarieerd sport en bewegingsaanbod voor, tijdens en na schooltijd zodat kinderen een gezonde, vitale en actieve basis meekrijgen wat bijdraagt aan zowel de fysieke als de mentale ontwikkeling.	Continu
Volgen van de ontwikkelingen rondom een nieuwe beweegnorm en het belang van het voldoen aan die (nieuwe) norm lokaal blijven uitdragen.	Continu
Onderzoeken wat mensen die onvoldoende bewegen tegenhoudt.	2018
Opstellen van een subsidieregeling op grond waarvan lokale partijen een beroep kunnen doen op subsidie voor een combinatiefunctionaris.	2017
Opstellen van een subsidieregeling op grond waarvan lokale partijen een beroep kunnen doen op subsidie voor sportieve evenementen of sportieve voorzieningen, mogelijk in een breder kader (niet alleen initiatieven op gebied van sport en bewegen).	2017
Sportverenigingen en andere aanbieders van sportactiviteiten wijzen op de mogelijkheden om combinatiefunctionarissen in te zetten of om gebruik te maken van de landelijke regeling Sportimpuls.	Half-jaarlijks
Onderzoek naar mogelijkheden aansluiten bij Jeugdsportfonds	2017/2018
Verenigingen structureel informeren over de mogelijkheden van alternatieve financieringsbronnen, zoals regelingen en fondsen.	Jaarlijks
We initiëren deskundigheidsbevordering van kader en andere vrijwilligers van sport- en beweegaanbieders door aan te sluiten bij (regionale) netwerkbijeenkomsten en kennis en ervaring te delen tussen sportverenigin-	Continu

gen, fysiotherapeuten, onderwijs en zorginstellingen.	
Verenigingen op maat blijven ondersteunen en proactief informeren over actuele (lokale, regionale en landelijke) ontwikkelingen die van belang kunnen zijn voor het besturen van sportverenigingen.	Continu
Nauw contact blijven onderhouden met de besturen van de sportverenigingen, individueel en collectief.	Continu
De jaarlijkse Maand van het Aangepast Sporten (september) benutten om extra aandacht te geven aan aangepast sporten.	Jaarlijks
De website van Uniek Sporten inzetten. Op de site kunnen mensen met een beperking zoeken naar een sportaanbod in de buurt.	Continu
Waar mogelijk aansluiten bij mogelijkheden die het landelijke programma Grenzeloos Actief biedt.	Continu
Aanhaken bij de exposure die de Spierathlon, het jaarlijks evenement van de Stichting Spieren voor Spieren, biedt, als dat blijft plaatsvinden aan de Ouderkerkerplas	Jaarlijks
Stimuleren van het gebruik van de gratis app Sportdrempelvrij waarop aangegeven kan worden hoe bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar een sportaccommodatie is voor mensen met een beperking	Continu

3. Maatschappelijke waarde van sport: Mee(r)doen met sport

Sport en bewegen is gezond en haalt het beste in mensen naar boven. Sport en bewegen kan bijdragen aan een gezonde en vitale leefomgeving, of dat nou een buurt, een dorp of een stad is. Sportverenigingen kunnen daarnaast een belangrijke verbindende en maatschappelijke rol vervullen. Een sportvereniging – en ook andere sportaanbieders – kunnen immers een ontmoetingsplek zijn en een bindende factor tussen mensen van verschillende generaties met een diversiteit aan achtergronden en persoonlijke situaties. Een positief en sociaal veilig sport- en beweegklimaat draagt daar extra aan bij. Inzet van sport en bewegen kan ook een andere belangrijke meerwaarde hebben: sport en bewegen kan door vermindering van zorgbehoefte en zorgvraag bijdragen aan het beperken van gespecialiseerde zorg, of via een aandeel in een bestaand zorgtraject bijdragen aan effectievere hulpverlening en zorg.

3.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?

In de Wmo worden drie hoofdelementen onderscheiden: zelf- en samenredzaamheid, ondersteuning op maat en maatschappelijke zorg aan kwetsbare inwoners. Met name in de eerste twee kunnen sport en bewegen een rol van betekenis spelen. We streven naar voldoende ontmoetingsmogelijkheden en een voldoende laagdrempelig aanbod voor kwetsbare groepen. We verlenen subsidies aan een aantal instanties om aan dit streven invulling te geven, zoals aan welzijnsstichting Coherente die hierin een belangrijke maatschappelijke partij voor de gemeente is. Zij organiseert in dit kader activiteiten gericht op het stimuleren van bewegen en een gezonde leefstijl voor senioren.

Ouder-Amstel beoogt dat haar inwoners naar vermogen meedoen in de samenleving. Ze behouden zo lang mogelijk zelf de regie op het vinden van oplossingen voor problemen die het meedoen in de weg staan. Wanneer blijkt dat inwoners niet (meer) op eigen kracht kunnen meedoen, kunnen zij rekenen op ondersteuning van de gemeente bestaande uit laagdrempelige algemene voorzieningen en, indien nodig, individuele (maatwerk)oplossingen. Deze ondersteuning wordt zo veel mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving georganiseerd. Inwoners die niet in staat zijn zich te handhaven in de samenleving worden opgevangen in een veilige omgeving. Hierbij wordt zoveel mogelijk ingezet op het (helpen) herstellen van de zelfredzaamheid en het begeleiden naar weer zelfstandig wonen. Sport en bewegen kan daar een rol in spelen.

Ook in onze gemeente zien we een trend dat er steeds meer samenwerking komt tussen verschillende lokale partijen. Sportaccommodaties worden gebruikt voor naschoolse opvang, verenigingen en scholen bezoeken verpleeghuizen voor gezamenlijke activiteiten en demonstraties, welzijn en paramedische zorg slaan de handen ineen voor een actief wandelevenement, voor mensen met ernstig overgewicht is een beweegprogramma ontwikkeld, sportverenigingen zoeken samenwerking met instellingen voor verstandelijk gehandicapten en genaturaliseerde inwoners ontvangen een strippenkaart om met de lokale wandel- en hardlooptroep Fitaal mee te doen.

Sport krijgt steeds meer een integraal karakter. In ons onderwijsbeleid is binnen het beleidsthema Onderwijs en Maatschappij aandacht voor het feit dat we het belangrijk vinden dat de jeugd voldoende sport en beweegt. Sport en beweging zijn voor de jeugd belangrijk voor zowel de fysieke als de mentale gesteldheid en draagt bij aan een gezonde en sociale ontwikkeling van de jeugd. Een gevarieerd sportaanbod op school draagt ook bij aan een prettige sfeer op school. Vitale leerlingen leveren bovendien betere schoolprestaties. Dankzij de komst van combinatiefunctionarissen hebben leerlingen de laatste jaren kennis kunnen maken met een gevarieerd sport- en beweegaanbod. Dit beleid wordt de komende jaren doorgezet. We bemoeien ons als gemeente niet actief met het aanstellingsbeleid van scholen als het gaat om vakleerkrachten bewegingsonderwijs, maar vinden het wenselijk dat kinderen goede en voldoende gymlessen krijgen.

Lopen en wandelen voor iedereen, voor elk niveau, onder begeleiding, kost minder dan 2,00 per keer bij aanschaf van een strippenkaart en gaat elke week door!

FITAAL
aan de amstel
Groen, gezond, gezellig

Elke zondag van 10:00 – 11:00

Start bij sporthal De Bindelwijk in Ouderkerk

www.fitaalaandeamstel.nl
www.facebook.com/fitaalaandeamstel
fitaalaandeamstel@gmail.com

Doe mee!

Ook in ons jeugdbeleid (preventie en jeugdhulp) is er een link met sport. Sportverenigingen zijn belangrijke partners in het zorgnetwerk omdat zij veel jeugd kennen en kunnen helpen bij het herkennen van problemen en/of bij kunnen dragen aan oplossingen. Sportbeleid en preventief jeugdbeleid treden de komende jaren samen op richting de sportverenigingen om samenwerking in deze te realiseren. Sportbeleid heeft ten slotte ook een sterke link met het nog te ontwikkelen speelplekkenbeleid. Steeds vaker worden we als gemeente geconfronteerd met verzoeken van inwoners die een speelplek wensen die uitnodigt tot bewegen, niet alleen voor kinderen, maar ook voor andere doelgroepen zoals een calisthenicsvoorziening en een jeu-de-boulesbaan.

3.2 Ambitie 5: Bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van maatschappelijke uitval

Als gevolg van deze ontwikkelingen wordt de afgelopen jaren steeds meer onderkend dat de meerwaarde van sport in het sociale domein beter benut kan worden. De uitdaging om via toegankelijke en laagdrempelige sportactiviteiten en -methodieken participatie en eigen kracht van kwetsbare burgers te versterken en zo zwaardere en duurdere zorg en ondersteuning te voorkomen spreekt breed aan. Gezondheid, participatie en zelfredzaamheid zijn hierin sleutelbegrippen. In Ontspannen en Inspannen legden we al een directe link tussen sportbeleid en andere beleidsterreinen. De afgelopen jaren kenden we in de gemeente diverse losse initiatieven ten aanzien van de inzet van sport voor doelen op gebieden als participatie, preventie, arbeids(re-)integratie en zelfredzaamheid, maar aan een duidelijke gezamenlijke strategie ontbreekt het nog. Bovendien merken we dat bij doorverwijzers het sportaanbod niet voldoende bekend is en dat andersom sportorganisaties vaak niet weten hoe zij kunnen anticiperen op en omgaan met kwetsbare groepen. Voorlichting en ondersteuning zijn dus wenselijk, de gemeente wil hier een regisserende rol in spelen.

In de komende jaren wordt meer dan voorheen nadruk gelegd op het verstevigen van de maatschappelijke functie van sport(verenigingen) en sportaccommodaties. Dat geldt zeker ook voor de (kwetsbare) inwoner van Ouder-Amstel die het op eigen kracht niet redt. Sportverenigingen kunnen een (preventieve) bijdrage leveren door vroeg-signalering van omstandigheden en situaties (zoals verwaarlozing en ontsporing) die vragen om een interventie. We willen dat er een duidelijkere link komt tussen sportverenigingen en het Zorgadviespunt. Ten eerst om eventuele opvoed- en opgroei problemen ook op sportver-

enigingen in een vroegtijdig stadium te kunnen signaleren, ten tweede om jongeren in de hulpverlening of ouderen die te maken hebben met vereenzaming of verwaarlozing te begeleiden naar een sportvereniging.

3.3 Ambitie 6: Waarderen en stimuleren van vrijwilligers

Een belangrijk kenmerk van sport en van het Wmo-beleid is de inzet van vrijwilligers. Het stimuleren en in stand houden van vrijwilligerswerk bij sportverenigingen zorgt ervoor dat sportverenigingen kunnen blijven bestaan. De inzet van deze vrijwilligers is onmisbaar voor het functioneren van vele verenigingen en organisaties, niet alleen in de sport maar ook op het gebied van sociaal-cultureel werk, opbouwwerk, belangenbehartiging, kerken en zorg. Vrijwilligers zijn nodig om deze voorzieningen in stand te houden, maar met vrijwilligerswerk geven mensen ook invulling aan hun eigen meedoen.

Volgens de laatste gegevens van Waarstaatjegemeente.nl is in Ouder-Amstel 57% van de bevolking actief in het verenigingsleven en wil 32% in de nabije toekomst zeker vrijwilligerswerk gaan doen. Naar aanleiding van een einde 2016 uitgevoerd behoeftenonderzoek onder vrijwilligersorganisaties werkt de gemeente de komende jaren samen met welzijnsstichting Coherente aan de uitwerking van een aantal aanbevelingen.

In de eerste plaats kan de bekendheid van het ter ondersteuning en stimulering van het vrijwilligerswerk in Ouder-Amstel door Coherente een aantal jaar geleden opgezette Coördinatiepunt Vrijwillige Inzet (CVI) worden vergroot. Het CVI stimuleert vrijwilligerswerk, biedt informatie en advies aan vrijwilligers(organisaties) en organiseert workshops en korte cursussen voor vrijwilligers in Ouder-Amstel. In de afgelopen jaren werden reanimatiecursussen gegeven en werden vrijwilligers gevonden als kantine medewerker of havenmeester. Daarnaast wordt het leveren van informatie, advies en deskundigheid op diverse onderwerpen en in het bijzonder op het gebied van vinden en binden van vrijwilligers en pr/communicatie/nieuwe media geïntensiveerd. Bovendien streven we ernaar de bekendheid en benutting van de vrijwilligersvacaturebank te verbeteren, evenals de bekendheid van de collectieve vrijwilligersverzekering. Ten slotte willen we de administratieve verplichtingen voor vrijwilligers die zich bezighouden met de organisatie van evenementen verminderen.

3.4 Ambitie 7: Stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl

Dat sporten en bewegen goed is voor de gezondheid behoeft geen betoog en de relatie met het gemeentelijke gezondheidsbeleid is dan ook evident. De conclusie van de laatste Gezondheidsmonitor was dat het goed gaat met de gezondheid van veel inwoners (van 19 jaar en ouder) van Ouder-Amstel. De meeste inwoners van onze gemeente voelen zich gezond, er wordt minder gerookt dan landelijk en meer bewogen dan in de andere regiogemeenten. Ernstig overgewicht (obesitas) komt echter vaker voor dan een aantal jaar geleden en er wordt ook meer gedronken dan elders in de regio. Het aantal mensen met psychosociale problemen is de laatste jaren bovendien niet verminderd. De gezondheidsrisico's zijn vooral te vinden bij overgewicht, onvoldoende lichaamsbeweging, schadelijk alcohol- en drugsgebruik en psychosociale problematiek. Het lokaal beleid was de laatste jaren daarom gericht op de thema's bewegen, overgewicht & diabetes en schadelijk alcoholgebruik. In dat kader hebben we bijvoorbeeld het beweeg- en lifestyleprogramma 'Val Op Val Af' ondersteund, een traject waarbij volwassenen met overgewicht begeleid worden door een fysiotherapeut, een diëtist en een coach. Ook worden sportverenigingen met een eigen kantine geadviseerd middels Brijder Verslavingszorg bij het voeren van een verantwoord schenkbeleid, zonder dat dat ten koste hoeft te gaan van hun kantine-opbrengsten. Binnen afzienbare termijn verwachten we nieuwe cijfers vanuit de Gezondheidsmonitor en zal het gezondheidsbeleid indien nodig bijgesteld worden, maar aan trajecten zoals hier genoemd zal blijvende aandacht worden gegeven. Daarnaast zijn er steeds meer landelijke initiatieven waarvan het interessant kan zijn om bij aan te sluiten, zoals de Daily Mile voor scholen en de Gezonde Sportkantine.

Specifiek voor de doelgroep ouderen is er 0,7 fte aan combinatiefuncties binnen welzijnsstichting Coherente actief. In het kader van het programma Gezonde Leefstijl voor Ouderen worden mensen naar geschikte activiteiten geadviseerd en bemiddeld. De lokale eerste lijnszorg verwijst naar de combinatiefunctionarissen en cursusdocenten van Coherente signaleren en voorkomen uitval van deelnemers. Op deze manier zijn in 2015 achttien cursisten begeleid naar een passend alternatief. Er is onder andere een valpreventietraject gestart, een rollatorwandclub opgezet, een 'Beweeg-

wijzer 55+ en aangepast sporten' gemaakt en een themamaand onder de naam Route 67 georganiseerd. Doel van het beleid was het percentage 55+'ers dat minimaal drie keer per week sport te laten stijgen van 28% naar 35%. Uit het onderzoek van begin 2014 bleek dat het percentage naar 33% was gestegen.

3.5 Ambitie 8: Sportplezier: een veilig sport- en beweegklimaat

We hechten veel waarde aan en plezierige sportomgeving, waar sporters zich thuis en geaccepteerd voelen en waarin iedereen kan sporten met een fijn gevoel. Daarbij draait het om het verbeteren van het sociale klimaat op en rond de sport waarin de jeugd om leert gaan met spelregels, winnen en verliezen en normen en waarden. Kinderen en jongeren kunnen echter drempels ervaren die hen verhinderen om hun weg te vinden naar of op de club. We stimuleren de komende jaren het aanvragen van Verklaringen omtrent het gedrag en haken aan bij de landelijke campagnes Sportplezier en 'Naar een veilig sportklimaat' waarbij we de boodschappen van die campagnes als gemeente uitdragen en verenigingen wijzen op de mogelijkheden die er zijn voor workshops en cursussen. Doel is dat verenigingen trainers, coaches en begeleiders hebben die geschoold zijn op bijvoorbeeld het versterken van teamspirit, het verhogen van zelfvertrouwen en het omgaan met conflicten.

3.6 Acties

Er voor zorgen dat de consultants van het Zap (Zorgadviespunt) de beweeg- en sportmogelijkheden voldoende op het netvlies hebben staan zodat ze eventuele vragen en behoeften van inwoners op dit gebied actief signaleren en er adequaat op reageren.	Continu
Zo breed mogelijk uitdragen van het belang van een gezonde leefstijl	Continu
Maatschappelijke organisaties binnen zorg en welzijn, die sport en bewegen niet direct in beeld hebben, stimuleren om sport en bewegen vaker in te zetten als middel voor bredere doelen.	Continu
Stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen sportaanbieders en hulpverlenende instanties om kwetsbare personen te helpen en het mede faciliteren van train-de-trainer concepten zodat trainers begeleid kunnen worden bij de omgang met kinderen en jongeren die speciale begeleiding nodig hebben.	Continu
Stimuleren van het gebruik van landelijke regelingen en fondsen zoals de Sportimpuls.	Jaarlijks
Uitbreiden en beter bekend maken van het aanbod van het Coördinatiepunt Vrijwillige Inzet.	Continu
Continueren van uitvoering door Coherente van het programma Gezonde Leefstijl voor Ouderen.	Continu
Aanhaken bij landelijke campagnes 'Sportplezier' en 'Naar een veilig sportklimaat': sportverenigingen aansporen aandacht te hebben en te houden voor sportiviteit, respect en het tegengaan van seksuele intimidatie.	Continu

4. Ruimte voor sport: hoogwaardige sportaccommodaties en een beweegvriendelijke omgeving

Hoewel er verschuivingen plaatsvinden, vormen accommodaties nog steeds de grootste kostenpost binnen de sportbegroting van gemeenten. Sporthallen, sportzalen, gymnastiekzalen en sportparken vormen traditioneel gezien dan ook een belangrijk item in sportbeleid. Daarnaast zien we de laatste jaren een groeiende aandacht voor de openbare ruimte als sportvoorziening en de opkomst van voorzieningen voor andere typen sport dan de traditionele verenigingssporten. In Ouder-Amstel krijgen we te maken met een Nieuwe Kern, waarvan we het belangrijk vinden dat de toekomstige inwoners voldoende mogelijkheden krijgen om dicht bij huis te bewegen en te sporten.

4.1 Wat is van belang in Ouder-Amstel?

Het aantal sportaccommodaties is in Ouder-Amstel al jaren stabiel. We hebben voldoende en hoogwaardige sportaccommodaties, met de Bindelwijk, het (ver)nieuw(d)e Dorpshuis, kunstgrasvelden, een opgeknapt handbalveld, het Amstelbad met een belangrijke regionale functie, een tenniscomplex dat volledig door de vereniging gedragen wordt, een nieuwe watersportaccommodatie en de Ouderkerkerplas. En er zit meer in het vat: het aantal ideeën met betrekking tot een sportieve inrichting van het gebied rond en bij de Ouderkerkerplas neemt gestaag toe en in samenspraak met het Groengebied Amstelland kijken we hoe we kunnen komen tot een toekomstbestendige inrichting waarbij de lang gekoesterde wens van een skeelervoorziening nu eindelijk in vervulling gaat. Er moet een nieuw speelplekkenbeleid ontwikkeld worden en voor de Nieuwe Kern, een nieuwe woon-

kern in Ouder-Amstel, wordt onderzocht welke sportvoorzieningen daar moeten komen. Daarnaast is er ook blijvende aandacht nodig: voetbalvelden moeten onderhouden worden, kunstgrasvelden zijn binnen nu en een aantal jaren afgeschreven en de roeivereniging is op zoek naar een volwaardige accommodatie.

Sportaccommodaties zijn van grote maatschappelijke waarde. We hebben wat betreft buitensportaccommodaties in Ouder-Amstel altijd vastgehouden aan de lijn dat sportverenigingen zelf investeren in hun gebouwen (zoals kleedkamers en kantines) en dat de gemeente investeert in velden en banen en die investering (gedeeltelijk) terugverdient middels huur. In de praktijk betekent dat dat bij beide voetbalcomplexen de gemeente het onderhoud verzorgt (met uitzondering van dagelijks onderhoud), dat de tennisvereniging en de schaatsvereniging zelf investeren en onderhouden en dus geen huur betalen en dat de gemeente samen met de Stichting Waarborgfonds Sport garant staat voor de lening die de watersportvereniging is aangegaan voor de financiering van de clubaccommodatie. Andere gemeenten kiezen voor andere constructies, soms beperkter, soms ruimhartiger. Er zijn gemeenten die investeren, geen huur vragen en een onderhouds-

vergoeding geven, andere gemeenten leveren ook nog een derde deel van de investering aan kleedaccommodaties. Er zijn ook gemeenten die sportvelden verhuren per uur en niet meer (alleen) per seizoen.

Vanwege beperkte financiële mogelijkheden hebben we in 2015 bij voetbalvereniging SV Ouderkerk een bijzondere afspraak moeten maken bij de realisatie van een nieuw kunstgrasveld (de vereniging betaalt de volledige investering uiteindelijk terug). De komende jaren krijgen we te maken met aflopende huurcontracten en sportvelden die aan vervanging toe zijn. Hoewel we veel waarde hechten aan ondersteuning op maat, is het ook belangrijk dat er duidelijke kaders komen hoe daar mee om te gaan. Bij de oplossingen die hiervoor onderzocht worden zullen worden, kan ook verplaatsing naar een andere locatie aan de orde komen. Wat betreft het Amstelbad streven we naar een continuering van de bestaande situatie. Met een relatief beperkt financiële gemeentelijke bijdrage lukt het de exploiterende stichting al vele jaren een hoogwaardig bad in bedrijf te houden. Het jaarlijkse bezoekersaantal van ruim 40.000 geeft het grote belang van het bestaan van het buitenbad aan.

4.2 Ambitie 9: Efficiënt en effectief gebruik bestaande accommodaties

Het is belangrijk dat er oog is voor een goede en efficiënte benutting van accommodaties, een nauwe en tevens toekomstbestendige afstemming tussen vraag en aanbod en de rol van de gemeente ten aanzien van de gemeentelijke sportaccommodaties.

Binnensport

Sporthal De Bindelwijk in Ouderkerk aan de Amstel (de Bindelwijk) is 27 jaar oud en kent een bezettingsgraad van 36% (gebaseerd op een beschikbaarheid van veertien uur per dag, zeven dagen in de week 40 weken per jaar (dat zijn de criteria waarmee de bezettingsgraden landelijk worden vergeleken). Dat lijkt niet veel, maar op 'prime time' is de zaal maximaal bezet. Op doordeweekse avonden is de zaal gevuld met (overwegend) lokale sportverenigingen. Overdag maken basisscholen gebruik van de sporthal hoewel we daar een dalende trend zien, in eerste instantie omdat doordat één van de drie scholen over een nieuw schoolgebouw met een eigen gymzaal ging beschikken, recenter doordat een andere school terugging in aantal uren bewegingsonderwijs. De weekenden zijn met name in de winterperiode populair vanwege de groei van (zaal)hockey in de afgelopen jaren. In Duivendrecht beschikken we over een sportzaal (gerenoveerd in 2014, wat betreft afmeting 2/3de van een sporthal), waarin de belangrijkste activiteiten bewegingsonderwijs, gymnastiek, volleybal en badminton zijn. Vanwege de kleinere afmetingen is voetbal, hockey en handbal in competitieverband niet mogelijk. Dit is overigens in het verleden een bewuste keuze geweest vanwege het geringe inwonertal van Duivendrecht, het exploiteren van een sporthal (van dus grotere afmeting) werd als niet haalbaar beschouwd. De bezettingsgraad was in 2016 44%.

Voor de binnensportaccommodaties willen we de komende jaren verder proberen de bezettingsgraad te verhogen. Met name overdag en in de vakantieperioden en de weekenden (buiten de wintermaanden) is die voor verbetering vatbaar. Ook houden we de tarieven opnieuw tegen het licht, omdat de een aantal jaren geleden ingezette differentiatie in tarieven niet tot een waarneembaar effect op de bezettingsgraad heeft geleid, maar wel tot administratieve lastenverzwaring.

Buitensport

De kosten voor binnensporters en buitensporters moeten met elkaar in verhouding zijn, investerings- en exploitatiekosten moeten op een reële wijze tussen gemeente en verenigingen verdeeld zijn en we hebben rekening te houden met landelijke wet- en regelgeving zoals de Wet Markt en Overheid (die in zijn huidige vorm sowieso nog tot 1 juli 2019 van kracht blijft maar daarna mogelijk strenger wordt), die stelt dat de overheid een kostprijsdekkende huur moet rekenen, tenzij er sprake is van 'marktfalen' en het Sportbesluit, dat terugvordering van BTW onder bepaalde voorwaarden mogelijk maakt. Het is belangrijk hier voor de toekomst duidelijke kaders voor te stellen. Nu het Sportbesluit nog geldt, is de BTW op investerings- en exploitatiekosten voor de gemeente nog terugvorderbaar. Het Sportbesluit zal in de toekomst aangepast worden. Hoewel hier vanuit de georganiseerde sport fel tegen geprotesteerd wordt en er mogelijk een overgangsregeling komt, moeten we rekening houden met het feit dat het BTW-voordeel zal verdwijnen. In dat geval kan het financieel interessant zijn het onderhoud in handen te leggen van de (voetbal)verenigingen. Keerzijde daarvan is dat we als gemeente eigenaar zijn van en dus verantwoordelijk blijven voor de grond en de kwaliteit van het onderhoud moeten bewaken. Bovendien legt het een druk op verenigingen die een extra beroep moeten doen op vrijwilligers.

In 2017 en 2018 maken we een meerjareninvesterings- en onderhoudsplanning voor de (buiten)sportcomplexen. Aan de hand van de te verwachten kosten gaan we met de verenigingen in gesprek over de betaalbaarheid van sportaccommodaties en wie welke kosten draagt, het gebruik van de velden speelt daarbij een rol. Bij de aanleg van nieuwe

kunstgrasvelden komen we voor de vraag staan voor welk materiaal we daarbij moeten kiezen. Na de discussie over het gebruik van rubbergranulaat ligt dat materiaal onder een vergrootglas, maar anderzijds is van andere materialen ook weinig wetenschappelijke kennis over eventuele gevolgen voor de volksgezondheid voorhanden. We volgen de ontwikkelingen die zich hierin voordoen de komende tijd dan ook nauwgezet.

Ten slotte is ook duurzaamheid de komende jaren een belangrijk item binnen het gemeentelijke beleid. Ook in de sport haken we daar zoveel mogelijk op in. Een aantal clubs zijn al actief met zonnepanelen en andere energiebesparende maatregelen. We stimuleren ook andere verenigingen hier actief in te zijn, door ze bijvoorbeeld te wijzen op regelingen op dit gebied of door (een deel van) de aanloopkosten, zoals onderzoekskosten, te betalen.

4.3 Ambitie 10: Een beweegvriendelijke omgeving

De openbare ruimte maakt meer en meer een onlosmakelijk onderdeel uit van de sportinfrastructuur van een gemeente en we zien dat steeds meer gemeenten de omgeving bewust inzetten in hun sportbeleid. Met het toenemende aantal commerciële evenementen wordt er ook steeds vaker een beroep gedaan op het gebruik van de openbare ruimte als sportvoorziening. Fietsen, wandelen, maar ook wielrennen en bootcamping wordt meer en meer uitgeoefend.

Kenmerkend voor de huidige participatiemaatschappij is dat steeds meer burgers zelf met initiatieven komen voor de inrichting van een beweegvriendelijke omgeving. Ook in onze gemeente kennen we inmiddels een aantal van dat soort initiatieven, met name aangedragen door jongeren en gericht op bewegen in de openbare ruimte. In het kader van 'Samen maken we Ouder-Amstel' proberen we daar uitvoering aan te geven. In overleg met jongeren (en volwassenen) willen we een geschikte locatie zoeken voor de aanleg van een bootcamp/calisthenicsvoorziening met bij voorkeur ook gelegenheid voor sportieve uitdagingen voor kinderen én senioren. We streven daarbij naar een publiek-private samenwerking, waarbij er afspraken worden gemaakt over de totstandkoming, (co)financiering én het gebruik van de voorziening. Juist deze groep voldoet niet aan de beweegnorm, omdat zij zich in een drukke levensfase bevindt en wil sporten op zelfgekozen tijden, met zelfgekozen mensen en op zelfgekozen plekken. We vinden het daarom van belang dat deze groep moet kunnen rekenen op deels door de gemeente gefaciliteerde voorzieningen.

De inzet is verder om sportief (mede)gebruik van openbare ruimten uit te breiden en te versterken. Dat hoeft niet altijd gepaard te gaan met extra investeringen. Vaak is het scheppen van de juiste randvoorwaarden (veilig, schoon, bereikbaar en toegankelijk) voldoende. Door een buurt en de openbare ruimte gezond en beweegvriendelijk te ontwerpen en te onderhouden maken we sporten en bewegen meer uitnodigend en dus beter mogelijk. We zoeken de komende jaren in samenspraak met bewoners, Groengebied Amstelland en Recreatie Noord-Holland naar een geschikte invulling van het openbaar groen, door bijvoorbeeld het plaatsen van apparaten en/of het uitzetten van (een) hardlooperoute(s). In 2017 wordt na vele jaren overleg een van de parkeerplaatsen bij de Ouderkerkerplas opgeschaald tot skeelervoorziening en het speelplekkenbeleid dat in 2017/2018 wordt opgesteld, zal eveneens de insteek krijgen uit te dagen tot bewegen, mits daar budget voor beschikbaar zal worden gesteld.

Ouder-Amstel kent een actief fietsbeleid. Hoofddoelstelling daarvan is het fietsgebruik te stimuleren, onder andere ter verbetering van de individuele lichamelijke gezondheid. Een punt van zorg is het gedrag van groepen wielrenners die zich soms de hele weg toe-eigenen. We blijven in overleg met de lokale wielervereniging en proberen aan te sluiten bij campagnes van de (wielersport)bonden of de Fietsersbond.

Ten slotte wordt in het in 2017 vastgestelde gemeentelijke evenementenbeleid de ambitie uitgesproken dat we streven naar een evenementenaanbod dat past bij het karakter

van de gemeente en dat evenementen op een verantwoorde en veilige wijze plaatsvinden. Binnen- en buitensportaccommodaties en de openbare ruimte worden daarbij aangemerkt als geschikte locaties voor evenementen met een sportief karakter. Daarbij willen we de sportieve evenementen die we in onze gemeente kennen, zoals de Avondvierdaagse, de Zwemvierdaagse, de Ronde Hoep Loop, de Wielerronde en de Koningsspelen koesteren en het de organisaties daarvan zo gemakkelijk mogelijk maken.

4.4 Ambitie 11: Een passende sportieve inrichting van de Nieuwe Kern

In de Nieuwe Kern - ruwweg het gebied tussen de bestaande Ouder-Amstelse kernen Ouderkerk aan de Amstel en Duivendrecht - komen in de periode tussen 2020 en 2030 naar schatting uiteindelijk 10.000 mensen te wonen. Dat betekent dat er op sportief gebied de nodige voorzieningen gerealiseerd moeten worden, zowel op het vlak van binnensport, sportvelden en openbare ruimte. Daarbij speelt mee dat het gebied sowieso al een sportieve uitstraling heeft, vanwege de aanwezigheid van Ajax.

Buitensportvoorzieningen

De capaciteit van de huidige voorzieningen voor voetbal, hockey en tennis is zowel lokaal als regionaal niet toereikend voor de verwachte bevolkingsgroei. In Nederland zijn ruim een miljoen mensen lid van een bij de KNVB aangesloten voetbalvereniging, ruim 300.000 mensen hockeyen bij een KNHB-vereniging. Dat zijn respectievelijk bijna 600 voetballers en ruim 150 hockeyers als we het relateren aan de 10.000 inwoners in de Nieuwe Kern. Daarmee lijkt er ruimte te zijn voor een extra voetbalclub, maar niet voor een extra hockeyvereniging, ondanks het feit dat gezien de bevolkingsopbouw van relatief veel jonge mensen dit waarschijnlijk lage schattingen zijn. De plannen van Diemen om een hockeyaccommodatie te realiseren lijken voldoende om het te verwachten aantal hockeyers onderdak te kunnen bieden. Een hockeyaccommodatie in de Nieuwe Kern lijkt daarmee geen prioriteit te zijn.

De regionale sportinventarisatie die we samen met Amsterdam en Diemen hebben uitgevoerd, staakt deze conclusies. Op basis van de te verwachten woningbouw is de schatting dat er per 2030 2,5 extra kunstgrasvoetbalvelden voor de nieuwe bewoners moeten zijn. Opgeteld bij de reeds bestaande velden van FC Amsterdam (2,5 kunstgras en 1 natuurgras) zal een totaal aantal (kunst)grasvelden van vijf, maximaal zes, moeten kunnen volstaan.

Een te onderzoeken optie is of bij de bestaande voetbalverenigingen interesse bestaat te verhuizen naar een locatie in de Nieuwe Kern. De twee clubs beschikken nu gezamenlijk over meerdere natuur- en kunstgrasvelden, (waarvan sommigen ook op relatief korte termijn zijn afgeschreven). Medegebruik op een nieuw voetbalcomplex is dan een nader uit te werken idee, waarbij het overigens voor Ouder-Amstel een voorwaarde is dat de huidige voetbalvereniging in de toekomstige Nieuwe Kern (FC Amsterdam) een gezonde en vitale vereniging gaat worden. Het tijdig betrekken van VV CTO'70, SV Ouderkerk en andere sportverenigingen en -aanbieders) bij de ontwikkelingen is van groot belang.

Ook wat betreft tennis is het op basis van de regionale sportinventarisatie van belang dat er regionaal voldoende voorzieningen komen. Volgens het Brancherapport Sportaccommodaties tennissen er in de regio Amsterdam ruim 28.000 mensen bij een tennisvereniging. Gerekend naar een inwonertal van 10.000 hebben we het dan over naar schatting bijna 300 tennissers. Hoewel het aantal verenigingstennissers in het land licht daalt, is er in delen van Amsterdam juist een capaciteitstekort. De bestaande vereniging in het gebied (LTC Strandvliet) heeft ruim 300 leden en zes banen, TCO in Ouderkerk aan de Amstel heeft ruim 1.000 leden, negen banen en drie minibanen en heeft qua ledental nauwelijks ruimte om te groeien. De Nieuwe Kern is een van de locaties waar een tennisfaciliteit kan komen, maar daar moeten met de regio afspraken over worden gemaakt.

Ook andere sportverenigingen zullen waarschijnlijk te maken krijgen met een toenemend aantal leden. Daarbij gaat het om de schaatsvereniging (Jaap Edenhal), watersportverenigingen (zeilen, roeien) en denksportverenigingen. Die verenigingen lijken met de bestaande capaciteit de verwachte extra leden op te kunnen vangen. Lastiger in te schatten is de te verwachten vraag naar een zwembad. Met het verdwijnen van het Meerbad in Abcoude is onlangs een belangrijke voorziening voor onze inwoners weggefallen. Zwemen waterpolovereniging De Snippen maakt in de zomer gebruik van het Amstelbad, in de rest van het jaar van baden in de regio, tot aan Amsterdam-Noord aan toe. 10.000 inwoners extra, gecombineerd met het bestaande tekort aan geschikt badwater voor de zwemverenigingen in de regio roept in ieder geval de vraag op of de haalbaarheid van een binnenbad in en met de regio getoetst moet worden. Commerciële exploitanten kunnen daar overigens bij betrokken worden.

Binnensportvoorzieningen

De bestaande binnensportverenigingen zullen dankzij de komst van de nieuwe inwoners een toename in ledental kunnen verwachten. We hebben het dan over de handbalvereniging en over de volleybal-, badminton- en turnverenigingen en de dansscholen, gezamenlijk goed voor ruim 1.000 leden. Dat pleit voor de komst van een sporthal in de Nieuwe Kern.

Volgens het in 2016 verschenen Brancherapport Sportaccommodaties kent de regio Amsterdam 260 gymzalen, 27 sportzalen en 55 sporthallen, dat zijn in totaal 479 'zaalsport-eenheden', en dat zijn er weer vijf per 10.000 inwoners. Dat is overigens het laagste aantal van alle 27 regio's die de Vereniging Sport en Gemeenten kent, wat samenhangt met de sterke verstedelijking van dit gebied. Afgaand op die kengetallen hebben we in de Nieuwe Kern naast een sporthal ook een sportzaal of twee extra gymnastiekzalen nodig. Daarbij ligt het voor de hand om de combinatie te zoeken met de scholen die in het gebied nodig zijn.

De openbare ruimte als sportpark

In de huidige samenleving wordt de maatschappelijke waarde van sport en sportverenigingen steeds groter. Bewegen is belangrijk, sport is een leuke manier om dat te doen en sport en bewegen worden benut om andere beleidsdoelen te realiseren, op het vlak van bijvoorbeeld gezondheid, vrijwilligersbeleid, dagbesteding en re-integratie. Sportparken krijgen daarmee een steeds belangrijkere buurtfunctie. Met het toenemende aantal individuele en anders georganiseerde sporters kan de openbare ruimte een belangrijke functie vervullen als een sportpark en begint het beeld dat sportvelden aan de rand van het dorp of de stad gesitueerd worden langzaam te verdwijnen. In de visie van de gemeente heeft het sportpark een belangrijke rol in de vervlechting van wonen, werken, onderwijs, zorg en sport en dienen de kapitaalintensieve velden zo veel mogelijk gebruikt te worden.

Ouder-Amstel zou de openbare ruimte zo willen inrichten dat deze uitnodigt tot bewegen en streeft dan ook naar een open karakter van sportparken, waarbij ruimtelijke integratie het uitgangspunt is. Hardloop-, fiets- en skeelerroutes lopen bij voorkeur over het sportpark en niet er omheen. Ook de inrichting en locatie van speelplekken, trapveldjes en – zeker in een stedelijke omgeving als de Nieuwe Kern – voorzieningen voor urban sports als bmx, skateboarden en freerunning zouden aan dat principe moeten voldoen.

4.5 Acties

Publiek-private samenwerking ondersteunen	Continu
Aan de hand van een op te stellen meerjarenonderhouds- en investeringsplanning van alle buitensportvoorzieningen in overleg met de betrokken verenigingen komen tot een eenduidige, eerlijke en haalbare taak- en kostenverdeling, ook rekening houdend met veranderingen in wetgeving.	2018
Opnieuw beoordelen van een tarievensysteem voor de binnensport.	2018
Blijven zoeken naar verbetering bezetting bestaande sportaccommodaties	Continu
Voortzetten van de subsidiëring van het Amstelbad voor een nieuwe periode van vijf jaar	2021
Realiseren van ontmoetingsplekken voor jongeren die sociale contacten bevorderen en uitnodigen tot bewegen. Gestreefd wordt naar een publiek-privaat aan te leggen outdoor sportaccommodatie, met afspraken over gebruik, met bootcamp-, calisthenics- en of skatemogelijkheid in Ouderkerk aan de Amstel en/of Duivendrecht.	2017/2018
Onderzoeken van behoefte aan en haalbaarheid van gemarkeerde hardlooprouten.	2018
Faciliteren van de komst van en het promoten van het gebruik van een skeelervoorziening bij de Ouderkerkerplas	2017
Inventariseren van behoefte aan overdekte sportaccommodaties in de Nieuwe Kern en een zwembad in de regio	Vanaf 2018
Met bestaande voetbal- en tennisvereniging(en) in gesprek over toekomstige situatie Nieuwe Kern	Vanaf 2017
Samen met Amsterdam en waar relevant Diemen komen tot sportvoorzieningen in de Nieuwe Kern die recht doen aan de wensen van de populatie die daar komt te wonen.	Vanaf 2020

5. Communicatie, Organisatie & Financiering

5.1 Sportief Ouder-Amstel

De in 2014 in het leven geroepen website Sportief Ouder-Amstel moet de komende jaren nog meer hét medium worden waarop over sport en bewegen in de gemeente gecommuniceerd wordt. Met ondersteuning van het Facebook- en Twitteraccount wordt informatie verstrekt over het aanbod in de gemeente en waar dat is, combinatiefunctionarissen, en welke activiteiten en evenementen waar en wanneer plaatsvinden. Daarnaast blijft het Weekblad voor Ouder-Amstel, waar we zien dat vanaf 2016 steeds meer over sport en bewegen bericht wordt, een belangrijk communicatiemiddel en handhaven we de jaarlijkse kampioenenposter.

5.2 Monitoring

Vanaf 2017 nemen we als gemeente deel aan de Monitor Sport en Gemeenten van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) die bij gemeentes signaleert dat er een toenemende informatiebehoefte en een grote(re) behoefte aan referentiemateriaal is om de eigen beleidsinspanningen en -resultaten tegen af te zetten. De Monitor Sport en Gemeenten is een online monitoring- en benchmarkplatform en vraagt en geeft informatie over vijftien kengetallen van het sportbeleid op het gebied van sportaccommodaties, sport- en beweegstimulering en de financiering van sport.

Daarnaast baseren we ons voortaan op de Kernindicatoren Sport die op verzoek van de minister sinds 2014 worden bijgehouden onder coördinatie van het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Een beperkt aantal gerenommeerde organisaties, als CBS, SCP, Infostrada en Mulier Instituut, neemt de verzameling van deze cijfers op zich. De ongeveer 20 kernindicatoren werden in het leven geroepen omdat er veel verschillende kengetallen in omloop waren. De gegevens van Waarstaatjegemeente (het aantal niet-sporters per gemeente – in concreto het aantal inwoners van 12 jaar en ouder dat minstens één keer per week sport) zijn eveneens gebaseerd op deze kernindicatoren.

De bij de drie thema's genoemde acties worden jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd middels de gemeentelijke begroting en jaarrekening. In 2020 bekijken we opnieuw hoeveel onze inwoners bewegen en aan sport doen en wat ze van de voorzieningen vinden zodat we een vergelijking kunnen maken met de situatie in 2014.

5.3 Organisatie, partners & Sportontmoeting

De in deze nota genoemde ambities kunnen gerealiseerd worden met de bestaande 16 uren beleidsmatige inzet. Directe ondersteuning in de uitvoering is er van de medewerkers van DUO+ en de coördinerende combinatiefunctionaris.

In de komende periode zullen we de in de afgelopen jaren opgezette samenwerkingsverbanden en overlegvormen handhaven en waar mogelijk uitbreiden. We blijven vasthouden aan korte communicatielijnen met de sportverenigingen en beschouwen die verenigingen, samen met welzijnsstichting Coherente, fysiotherapeuten, scholen en anders georganiseerde sportverbanden als onze belangrijkste partners bij de uitvoering van ons beleid. Daarnaast betrekken we waar mogelijk en nodig commerciële sportaanbieders, lokale winkeliers en ondernemers en kinder- en naschoolseopvangorganisaties. Om eens

per jaar met alle betrokkenen gezamenlijk actuele situaties en toekomstige ontwikkelingen te bespreken, wordt voortaan een Sportontmoeting georganiseerd. Het streven is om die jaarlijks in het najaar of aan het einde van het sportseizoen te organiseren, waarbij de organisatie in handen is van gemeente, combinatiefunctionaris(sen) en afgevaardigden van een aantal betrokken partijen. Daarbij jaarlijks een Ouder-Amstelse sporter van het jaar kiezen is een te bespreken mogelijkheid.

5.4 Financiering

In 2017 (en dat is niet veel anders dan in voorgaande jaren) geven we in Ouder-Amstel ongeveer € 577.000 aan sport en hebben we zo'n € 248.000 aan inkomsten. Per saldo is dat € 329.000 en dat is ongeveer € 25 per inwoner. Het Mulier Instituut constateerde in 2015 na een uitgebreide bestudering van gemeentelijke begrotingen dat Nederlandse gemeenten gemiddeld € 67 per inwoner uitgeven aan sport. We mogen dus concluderen dat we er met relatief beperkte middelen in slagen een volwaardig sport- en beweegbeleid uit te voeren.

	Lasten		Baten	
	Totaal	%	Totaal	%
Kapitaallasten buitensport	€ 85.000	15		
Kapitaallasten binnensport*	€ 62.000	11		
Onderhoud en overige lasten buitensport	€ 66.000	11		
Onderhoud en overige lasten binnensport*	€ 198.000	34		
Subsidie Amstelbad	€ 27.000	5		
Subsidies	€ 7.000	1		
Sportstimulering	€ 10.000	2		
Combinatiefuncties	€ 92.000	16		
Overig (o.a. personeel, belastingen, verzek.)	€ 30.000	5		
Totaal	€ 577.000			
Rijksbijdrage combinatiefuncties			€ 55.000	22
Huur binnensport**			€ 137.000	55
Huur buitensport			€ 56.000	23
Totaal			€ 248.000	

*Verrekend naar m2 sport t.o.v. totaaloppervlak gebouwen
 **Inclusief rijksbijdrage bewegingsonderwijs

Tabel: Verdeling lasten en baten sport

De komende jaren blijven de gemeentelijke uitgaven en inkomsten op hetzelfde niveau. Om onze ambities voor de komende jaren te verwezenlijken is het van belang dat de bestaande middelen ook daadwerkelijk gehandhaafd worden. Het is de intentie om de subsidie aan het Amstelbad te continueren. Daarnaast wordt er extra budget gevraagd voor eenmalige investeringen waarbij concreet een bedrag van € 40.000 wordt gevraagd voor de realisatie van een voorziening met bootcamp-, calisthenics- en/of skateboardmogelijkheden. Nadere criteria daarvoor worden opgesteld. De financiering van de sportambities in de Nieuwe Kern zal per onderwerp/ambitie apart worden vormgegeven en uitgewerkt, als onderdeel van het project.

Geraadpleegde bronnen

Beleids- en activiteitenplan Onderwijs Ouder-Amstel 2016-2020 – Samenwerken aan goed onderwijs

Beleidskader Evenementen Gemeente Ouder-Amstel 2017 - 2020

Beleidsplan Wmo 2015 t/m 2018, *Gemeente Ouder-Amstel*

Resultaten sportbeleid 201-2016, Brief Tweede Kamer minister Schippers, 23 februari 2017

Fietsstimuleringsplan Gemeente Ouder-Amstel 2016: Kies bewust, neem de fiets

Gemeentelijke uitgaven aan sport, *Mulier Instituut*, september 2015

Gezondheidsmonitor Volwassenen (GGD, CBS en RIVM, 2012)

GGD Jeugdgezondheidsmonitor E-MOVO 2013-2014

I&O Research jeugdmonitor, 2016

Inventarisatie sportvraag en -aanbod zuidoostkant Metropool Regio Amsterdam, 2017, rve Sport en Bos (Gemeente Amsterdam) i.s.m. gemeenten Ouder-Amstel, Diemen en Amsterdam (Oost en Zuidoost)

Kernindicatoren Sport, www.volksgezondheidenzorg.info

Lidmaatschapsrapportage 2015 *NOC*NSF*

Preventief Jeugdbeleid en Jeugdhulp 2017-2020, *Gemeente Ouder-Amstel*, 2017

Rapportage Sport 2014, *Sociaal en Cultureel Planbureau*, 2015

Regionale Sportmatch Amstel en Meerlanden, *Stichting Onbeperkt Sportief en Mulier Instituut*, 2015

Sporten in Ouder-Amstel, resultaten 1-meting 2014, *Van Fessem Z&G*

Sport Toekomst Verkenning: de drijvende krachten van sport en bewegen - Een inventarisatie van factoren die het brede veld van sport en bewegen in de toekomst beïnvloeden | *Kirsten Visser (SCP), Annet Tiessen-Raaphorst (SCP), Marieke van Bakel (RIVM), Marit de Vries (RIVM)* | 2016

Sportaccommodaties in Nederland - Brancherapport Sport - Kaarten en kengetallen | *Mulier Instituut* | 2016

Waarstaatjegemeente, Waarstaatjegemeente.nl, *KING*

Bijlage: ontwikkelingen

Sport- en beweegstimulering: Gaan sporten én blijven sporten

Mensen willen zich net als vroeger blijven verenigen, maar lid worden van een sportvereniging om te kunnen trainen of competitie te spelen, is steeds minder vanzelfsprekend. Sporters hebben legio andere mogelijkheden om met andere sporters in contact te komen. Het vormen van eigen clubjes, afspraken maken met sportmaatjes, een trainer inhuren of zelf een accommodatie reserveren gaat steeds gemakkelijker en gebeurt dus steeds meer. Sociale media en apps in het bijzonder spelen daar een belangrijke rol in. Een aantal belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op sportdeelname en beweeggedrag lichten we hieronder toe.

Vergrijzing, kleinere huishoudens en individualisering

De gemiddelde leeftijd in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen en zal ook de komende jaren blijven toenemen. Dat komt enerzijds doordat het aantal ouderen toeneemt, anderzijds omdat we steeds ouder worden. Of dit per saldo iets zal betekenen voor het aantal mensen dat sport, is maar de vraag. Ouderen sporten minder dan jongeren, maar de oudere van nu sport meer dan de oudere van twintig jaar geleden. Omdat ouderen minder intensief sporten dan jongeren, is het wel aannemelijk dat we een groei gaan zien in recreatief sporten en bewegen ten opzichte van sporten in competitieverband. Daar komt bij dat de gemiddelde huishoudensgrootte afneemt. Met name het aantal eenpersoonshuishoudens zal toenemen en dat zijn juist de huishoudens waarin er een gebrek aan sociale steun is om aan sport en bewegen te doen. Ook de tijdsdruk die ontstaat in gezinnen met jonge kinderen heeft invloed op de sportdeelname en op de inzet als vrijwilliger in de sport. Ten slotte heeft het toenemende aantal niet-westerse migranten in ons land invloed op het sportgedrag. Deze groep sport minder en is ook minder vertegenwoordigd in sportverenigingen hoewel de jongere generatie meer sport dan de oudere. Het betekent dat traditioneel populaire sporten zoals tennis en zaalsporten in populariteit afnemen ten koste van andere sporten zoals voetbal, fitness en urban sports als bootcamp, bmx, freerunning en skateboarden.

Individualisering en sport als leefstijl

In de afgelopen jaren zijn steeds meer mensen 'ongeorganiseerd' gaan sporten en vooral in sporten die mensen zelf kunnen ondernemen op momenten dat het ze goed uitkomt, zien we een flinke stijging van beoefening: hardlopen, wielrennen en fitness. Ongeveer een derde van de bevolking is lid van een sportvereniging, de helft beoefent sport (ook) alleen en bijna 40% doet dat (ook) in een zelfgeorganiseerde groep. Het sportaanbod gaat zich hierop aanpassen, wat we bijvoorbeeld zien in het toenemend aantal fitnesscentra, hardlooptroepen en bootcampinitiatieven.

Sport wordt steeds meer als een leefstijl gezien. Niet alleen omdat sport als gezond wordt beschouwd, maar ook omdat beleving een alsmaar belangrijker wordend element is binnen de sport. We zien steeds meer commerciële initiatieven in de vrijetijdsector ontstaan met een explosieve groei van sportieve evenementen zoals hardlooptroepenwedstrijden in het algemeen, obstacle runs in het bijzonder, thematische sportaccommodaties en evenementen en grote internationale sportwedstrijden in Nederland. Ook in het dagelijkse modebeeld krijgt sport een steeds belangrijkere rol. De bloeiende handel in sportkleding, -schoenen en andere sportartikelen is een uitdrukking van sport als leefstijl. Vrijtijd in het algemeen en sport in het bijzonder wordt daarmee ook steeds meer een manier om uiting te geven aan de eigen identiteit.

Technologische ontwikkelingen en de opkomst van sociale media

De steeds belangrijker wordende rol van informatie- en communicatietechnologie heeft tegenstrijdige effecten op sportgedrag en -deelname. Enerzijds vertonen mensen steeds meer sedentair gedrag omdat nu eenmaal steeds meer mensen een zittend beroep aan een bureau uitoefenen. Anderzijds leidt het toenemend belang van sociale media in het leven van de Nederlander ertoe dat mensen steeds gemakkelijker afspraken maken om te gaan sporten. De vele hardloop- en fietsapps maken het aantrekkelijker voor sporters om op een zelf gekozen tijdstip, alleen of met gezelschap te gaan sporten. De opkomst van e-bikes is niet te stuiten en smartphones en wearables geven mensen meer informatie over hun sportprestaties en gezondheid, informatie die ze vervolgens kunnen delen met anderen. Deze 'big data' kunnen bovendien een bijdrage leveren aan de kennis over sportdeelname en bewegegedrag. Games en ontwikkelingen in *augmented* en *virtual reality* leiden ertoe dat mensen steeds makkelijker thuis kunnen sporten en hebben ook invloed op het bewegingsonderwijs.

Maatschappelijke waarde van sport: Mee(r)doen met sport

Vanaf 2015 zijn gemeenten vanwege de decentralisaties in het sociaal domein verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning aan zelfstandig wonende mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie. Doel is dat burgers zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven wonen en functioneren. Veranderingen in de Participatiewet, de overheveling van onderdelen uit de algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de jeugdhulpverlening, vragen vanaf 2015 om flinke aanpassingen in het gemeentelijke beleid.

Dankzij landelijke regelingen zoals de combinatiefuncties en de Sportimpuls ontstaan overal in het land samenwerkingsverbanden die een link leggen tussen sport en het sociaal domein. Er zijn tal van voorbeelden bekend van sportprojecten waarmee uitdagingen op andere beleidsterreinen zoals armoedebestrijding, eenzaamheidsbestrijding, gezondheid en re-integratie worden aangepakt. Een vanuit het buitenland opkomend fenomeen hierbij is de Social Impact Bond, waarbij ondernemers investeren in initiatieven en hun kapitaal terugontvangen van bijvoorbeeld de gemeente of een zorgverzekeraar wanneer het maatschappelijk effect van het initiatief leidt tot een kostenbesparing op andere maatschappelijke terreinen.

In de individualiseringstrend zit ook een informaliserings- en flexibiliseringscomponent die we terugzien in het vrijwilligerswerk. We horen steeds meer in de media over verenigingen die moeite hebben met het vinden van vrijwilligers. Duidelijk is dat vrijwilligerswerk steeds meer wordt gekenmerkt door persoonlijke voorkeuren en tijdelijke verbanden. Clubs reageren hier op door leden steeds meer te verplichten vrijwilligerswerk bij de club te doen, en dat levert in de praktijk wel eens flinke discussie op.

Een landelijk programma dat al sinds 2012 volop in de belangstelling staat, is het actieplan 'Naar een veiliger Sportklimaat' (VSK), waarbij NOC*NSF en de sportbonden zijn betrokken. Sindsdien is het aantal excessen in het voetbal substantieel verminderd, werden 65.000 Verklaringen omtrent het gedrag (VOG's) op aanvraag verstrekt, kunnen verenigingsbestuurders deelnemen aan een module Sportief besturen en hebben duizenden scheidsrechters een weerbaarheidstraining gevolgd. Het programma eindigt vooralsnog einde 2018, maar het programma lijkt geborgd te zijn onder de noemer Sportplezier en er is breed draagvlak om het gedachtegoed te continueren.

Ruimte voor sport: hoogwaardige sportaccommodaties en een beweegvriendelijke omgeving

Goede spreiding en bereikbaarheid van accommodaties

In Nederland hebben we meer dan 3.700 openlucht sportaccommodaties en ruim 2.250 overdekte sportaccommodaties (exclusief zwembaden en kunstijsbanen). Daarnaast zijn er bijna 300 Cruyff Courts en Krajicek playgrounds. Het aantal (commerciële) sportorganisaties, zoals fitnesscentra, maneges, sportscholen en -instructeurs, zeil- en surfscholen is in het begin van deze eeuw flink gestegen, maar de laatste jaren gestagneerd. Het aanbod van accommodaties door gemeenten en particuliere exploitanten neemt sinds 2000 echter al af. Er waren in 2012 minder zwembaden (-8%), openlucht sportaccommodaties (-7%) en tennisaccommodaties (-35%), maar meer overdekte sportaccommodaties (+2%) dan in 2000. Gemeenten ondersteunen traditioneel een breed pakket, maar de dynamiek, innovatie en vernieuwing is de laatste jaren meer iets voor ondernemers zoals klimhallen, fitnessscholen, centra voor skydiven, duiken etcetera. Daarnaast is er een verschuiving naar meer gebruik van de openbare ruimte zoals parken, en daarvoor zijn de gemeenten juist weer wel verantwoordelijk. Al met al kan de gemiddelde Nederlander dichtbij, gemiddeld op minder dan achthonderd meter, een accommodatie vinden en die zijn ook nog eens sociaal goed verspreid, tussen wijken met een uiteenlopende sociale status.

Meer multifunctionele accommodaties.

Gemeenten kijken steeds kritischer naar accommodaties. Daarbij wordt vooral gekeken naar het effectiever benutten van accommodaties, zonder daarbij de sportparticipatie van burgers te verlagen. De wens tot grotere multifunctionaliteit van accommodaties is terug te zien bij de overdekte sportaccommodaties. Zo groeide het aantal multifunctionele sportzaalaccommodaties (+23%) en sporthalaccommodaties (+13%) in de periode tussen 2000 en 2012 (terwijl het aantal overdekte accommodaties dus maar met 2% toenam). Het aantal accommodaties voor meerdere sporttakken bleef stabiel (bij combinaties van veldsporten) of nam toe (bij andere openluchtsporten). Doordat het aantal wedstrijdvelden en -banen naar verhouding sterker toenam dan het aantal accommodaties, is hier ook een verdergaande clustering van accommodaties zichtbaar.

Toenemend belang van openbare ruimte voor sporten en bewegen

Gemiddeld is er in Nederland 2,1 hectare sportterrein per 1.000 inwoners beschikbaar. Van het gehele Nederlandse bodemoppervlak is slechts 1% voor sport in gebruik. Dan hebben we het over formele sportvoorzieningen, niet over de openbare ruimte die veelal ook heel geschikt is om te sporten en te bewegen. "Het is illustratief", zo schreef minister Schippers einde 2015 aan de Tweede Kamer, "dat de meest beoefende sporten – hardlopen, fietsen en wandelen – vooral sporten zijn die in de openbare ruimte worden beoefend." De uitspraak geeft het belang aan van de openbare ruimte als sportplek. De trends in sport- en beweeggedrag hebben zowel invloed op het gebruik van bossen, parken en natuurgebieden, als op het gebruik van formele sportparken, die meer en meer openbaar toegankelijk worden.

41% van de bevolking gebruikt wel eens de openbare ruimte om te sporten. Vanaf 12 jaar is dit zelfs het meest gebruikte type voorziening voor sportbeoefening, zowel in zeer stedelijk als in niet stedelijk gebied. Sport in de openbare ruimte wordt steeds belangrijker. Veel sporters sporten buiten de verenigingsstructuur, in eigen tijd en op een eigen plaats en maken daarbij gebruik van het publieke domein. Parken, groene routes, bossen, duinen en de stad of bebouwde kom functioneren als openbare sportgebied. Het gaat daarbij vooral om sporten als hardlopen en fietsen, maar ook om bijvoorbeeld outdoor fitness, bootcamp en calisthenics en uiteraard traditioneel populaire sporten als voetbal. Overal in het land wordt, al dan niet in samenwerking met particuliere partijen, geïnvesteerd in veldjes zoals Cruyff-courts en Krajicek-playgrounds en hardlooproutes.

Begin 2017 presenteerden een aantal organisaties waaronder Natuurmonumenten, NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten nog het manifest 'Naar buitensport en natuur', waarin het Rijk wordt opgeroepen om te investeren in sportmogelijkheden voor gezondheid en sport, om een groeiende groep buitensporters de sportmogelijkheden en buitensportlocaties te bieden waar dat maar mogelijk is. Bovendien krijgen we vanaf 2019 te maken met de nieuwe Omgevingswet die enerzijds de samenhang tussen milieu, veiligheid en ruimtelijke ordening en leefomgeving wil verbeteren en anderzijds burgers en organisaties in een vroeg stadium mee wil nemen bij planvorming. Dat biedt mogelijkheden voor sportaccommodaties en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte.